

KYSELY KUNNILLE JA ELY-KESKUKSILLE LIITO-ORAVAN
SUOJELUN JA MAANKÄYTÖN YHTEENSOVITTAMISESTA
2020

JYVÄSKYLÄ

KUOPIO

Sisällys

Kyselyn tavoite	3
Kyselyn toteutus.....	3
Kyselyn tulokset	3
Kuntatoimijoille suunnatun kyselyn tulokset	4
ELY-keskuksille suunnatun kyselyn tulokset	38

LIITO-ORAVA LIFE
(LIFE17/NAT/FI/000469)
*Co-operation for improving the conservation
of the Flying squirrel in Europe*
Espoon, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit, 2021

Aineiston tuottamiseen on saatu Euroopan unionin LIFE –rahoitusta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kannen kuva: Marko Schrader

Kyselyn tavoite

Kyselyn avulla haluttiin kuulla kuntatoimijoiden ja viranomaisten kokemuksia liito-oravan suojelun ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamisesta. Kyselyn tulokset tulevat osaksi Liito-orava-LIFE-hankkeen julkaisemaa [Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa – Hyvien käytäntöjen opasta](#). Oppaan tarkoitus on olla apuväline kuntien liito-oravakysymyksiin. Kuntatoimijoilta ja ELY-keskuksilta haluttuun saada vastauksia muun muassa siihen, millaisia toimintatapoja, haasteita tai oivalluksia liito-oravan huomioiminen on kunnissa ja ELY-keskusten viranomaistyössä tuottanut.

Kyselyn laativat ja toteuttivat Liitto-orava-LIFE-hankkeessa mukana olevat Espoon, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit. Kaikissa kolmessa kaupungissa on tehty jo pitkään työtä liito-oravan suojelun ja maankäytön sujuvan yhteiselön ratkomiseksi.

Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin Surveypal-ohjelman avulla ja kyselyn vastauslinkkejä jaettiin sähköpostitse yhteensä 36 kunnan ympäristönsuojelun tai kaavoituksen asiantuntijoille sekä kyselynlinkkiä jaettiin Kuntaliiton sähköpostilistan kautta. Kyselyn linkki lähetettiin kaikkiin 13 ELY-keskukseen henkilöille, jotka on ELY-keskusten asiantuntijoiden yhteystiedoissa merkitty liito-oravasta vastaaviksi yhteyshenkilöiksi. Kysely oli auki 11.12.2019–3.3.2020.

Kyselyn tulokset

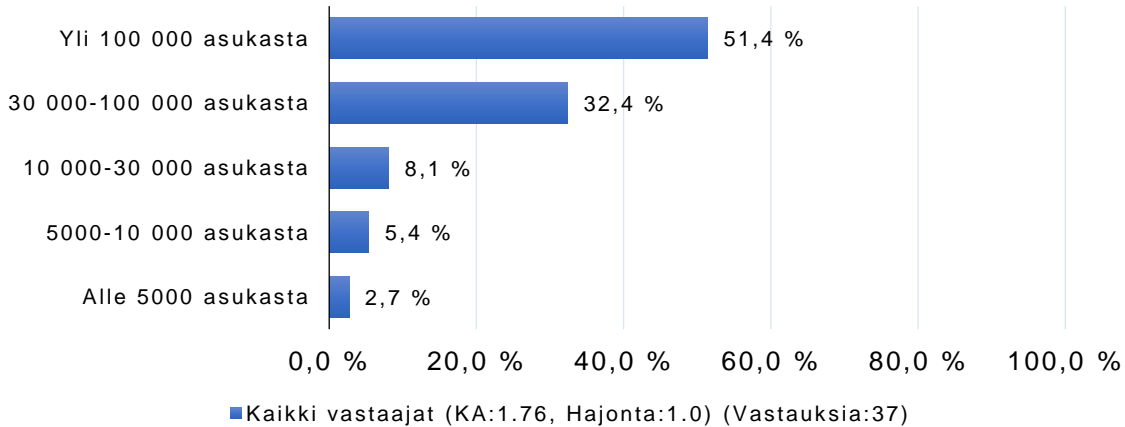
Kuntatoimijoille suunnattu kysely tavoitti yhteensä 240 henkilöä ja siihen vastasi 38 henkeä. ELY-keskuksille suunnattu kysely tavoitti 55 henkeä, mutta siihen vastasi heistä vain viisi.

Seuraavilla sivuilla ovat kyselyn tulokset. Kuntatoimijoiden vastaukset ovat sivuilla 4–37 ja ELY-keskuksista saadut vastaukset sivulta 38 eteenpäin. Vastausten keskiarvot ja hajonnat ovat Surveypal-ohjelman tuottamia. Vastausten tarkempi analysointi ja hyödyntäminen tapahtuvat Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa -oppaan laadinnan yhteydessä ja oppaassa perehdytään muutamiin kyselyssä erityisesti esillä nousseeseen teemaan kuten liito-oravatiedon laatu, tiedonvälitys, kuntien välillä vaihtelevat kaavamerkinnot sekä niin sanotun liito-oravatoimintamallin laatimisen hyödyt. Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa -opas julkaistaan keväällä 2021 ja sen voi ladata itselleen Liito-orava LIFE-hankkeen kotisivuilta <https://www.metsa.fi/liito-orava-life>.

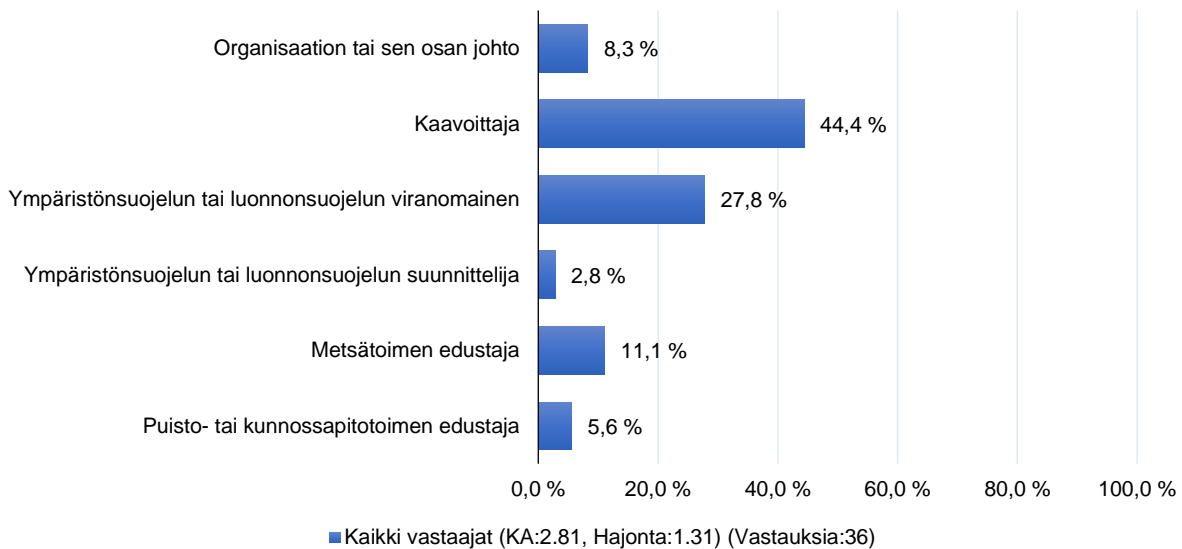
Kuntatoimijoille suunnatun kyselyn tulokset

TAUSTATIEDOT

1. Edustamani kunnan koko

2. Missä tehtävässä toimit? Valitse eniten toimenkuvaasi vastaava vaihtoehto

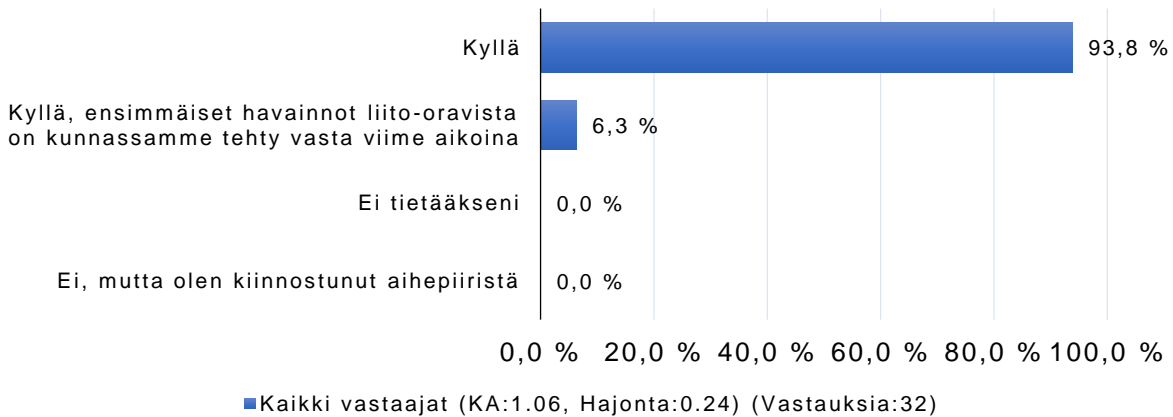
2.1 Voit halutessasi kertoa mitä kuntaa tai organisaatiota edustat (23 vastausta)

- Helsingin kaupunki
- Kouvolan kaupunki
- Espoon kaupunki
- Jyväskylä.
- Tampereen kaupunki
- Vantaan kaupunki
- Jyväskylän kaupunki
- Oulun kaupunki
- Vaasa

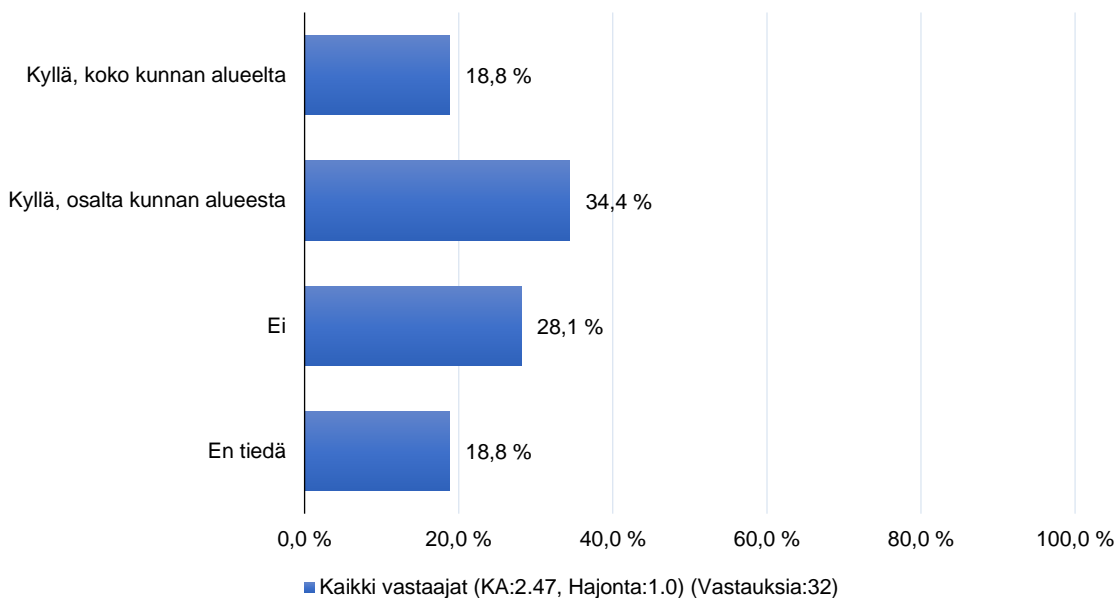
- Lieto
- Kristiinankaupunki
- Haminan kaupunki
- Virolahti ja Miehikkälä
- Porin kaupunki

LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN

3. Esiintyykö kunnassanne liito-oravia?

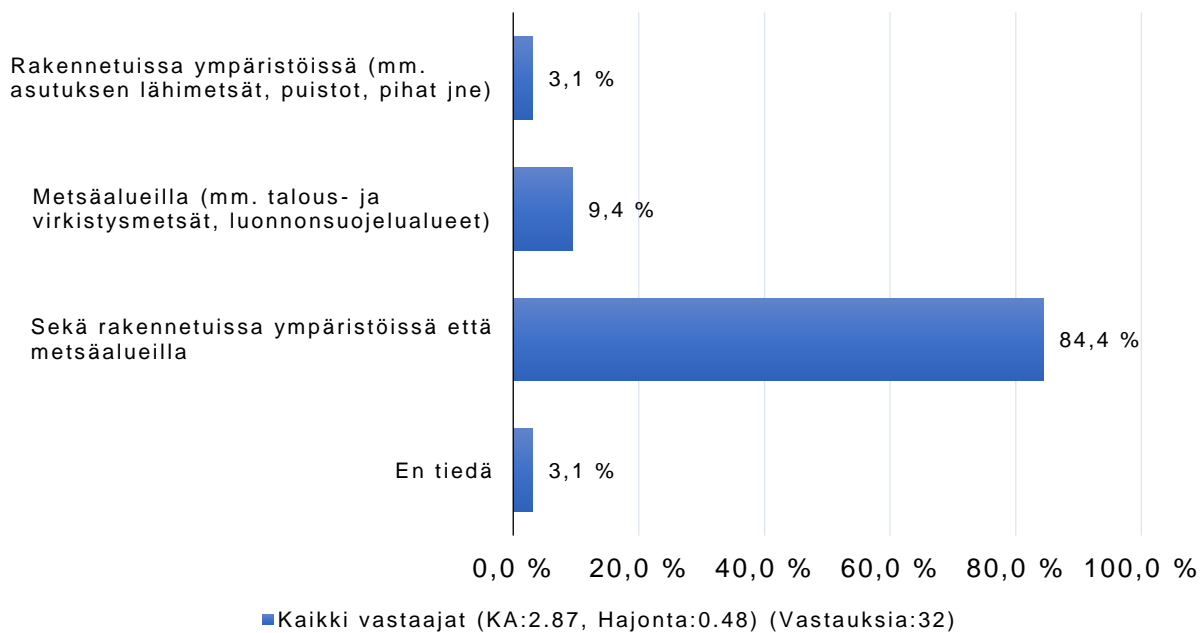

4. Onko kunnassanne arvioitu liito-oravakannan kokoa?

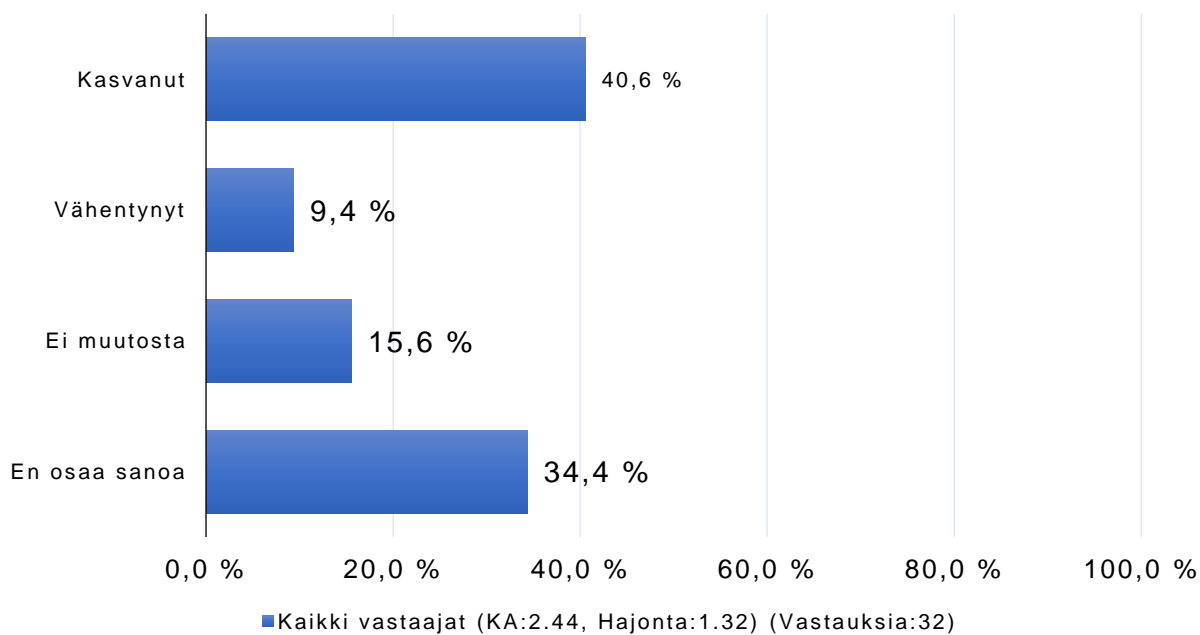

Useimmissa kunnissa liito-oravakannan kokoa on arvioitu joko koko kunnan alueella tai osalla kunnan alueesta. Reilu neljännes vastaajista kertoi, ettei kunnan alueella ole arvioitu liito-oravakannan kokoa ja 18,8 % vastaajista ei tiedä onko kannan kokoa arvioitu.

5. Kunnassamme esiintyy liito-oravia erityisesti

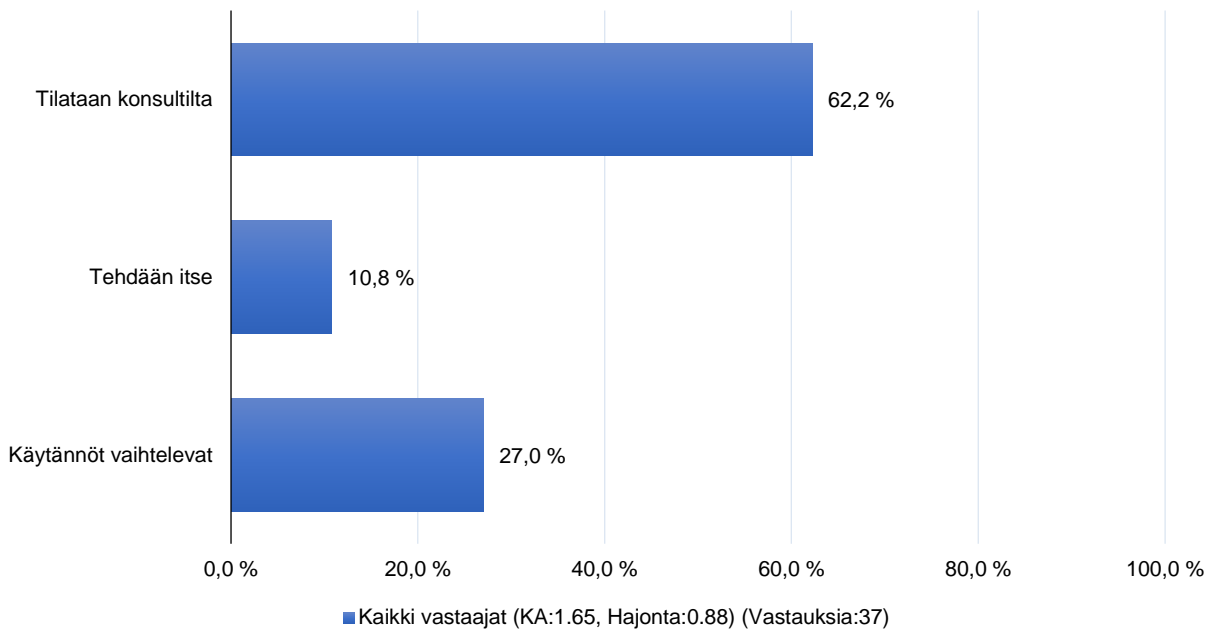

6. Liito-oravakanta on arvioni mukaan viimeisen 10 vuoden aikana kunnassamme

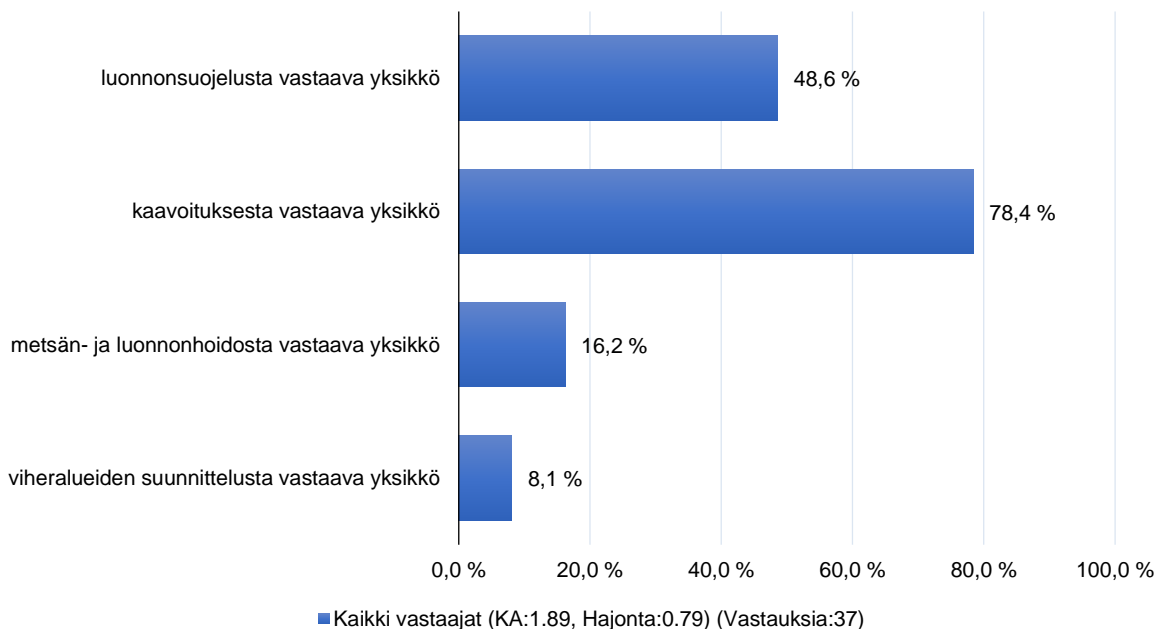

LIITO-ORAVATIETO KUNNASSAMME

7. Kuka kunnassanne tekee useimmiten liito-oravakartoitukset?

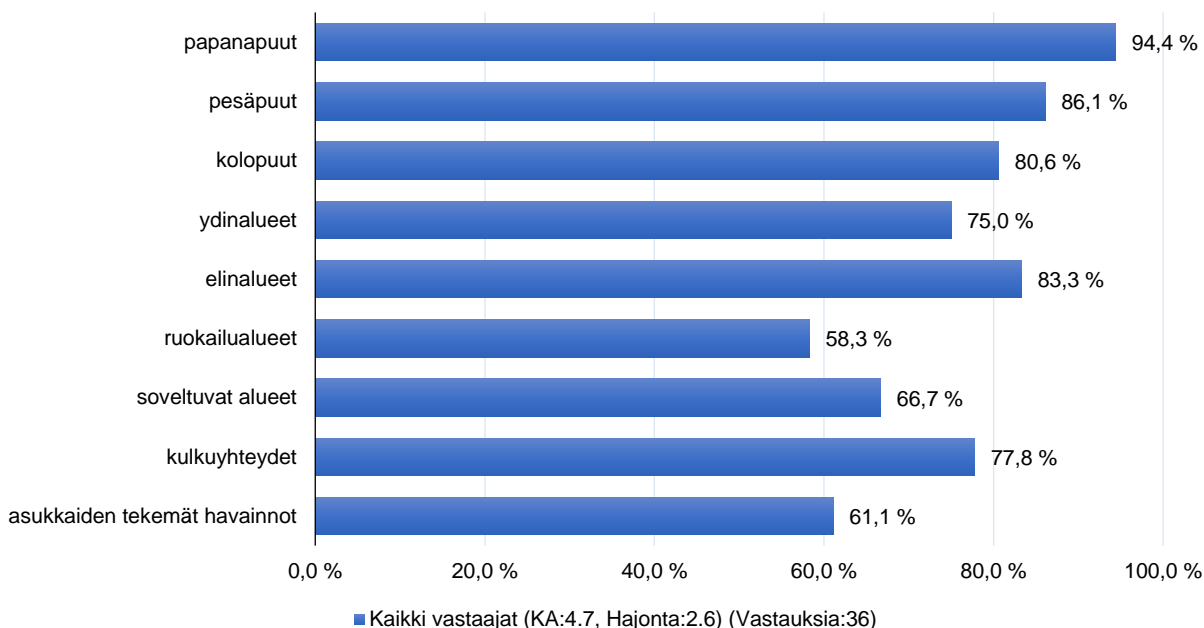
8. Kuka on vastuussa liito-oravaselvitysten tilaamisesta kunnan hankkeiden yhteydessä? Mitkä kaikki yksiköt tilaavat liito-oravaselvityksiä? Voit valita useamman vaihtoehdon

Useimmiten liito-oravaselvityksiä tilaa kaavoituksesta vastaava yksikkö. Noin puolet vastaajista ilmoitti, että tilauksia tekee luonnonsuojelusta vastaava yksikkö. Myös metsän- ja luonnonhoidosta vastaavissa yksiköissä sekä viheralueiden suunnittelusta vastaavissa yksiköissä tehdään jonkin verran liito-oravaselvitysten tilauksia.

9. Millaista liito-oravatietoa kunnassanne kerätään? Voit valita useamman vaihtoehdon

Vastausten perusteella kunnissa kerätään monipuolista liito-oravatietoa. Lähes kaikki vastasivat, että heidän kunnassaan kerätään tietoa papanapuista. Useimmissa kunnissa kerätään tietoa myös pesäpuista, elinalueista ja kolopuista. Kolme neljäsosaa vastaajista kerää tietoa kulkuyhteyksistä ja ydinalueista. Yli puolet vastaajista kertovat keräävänsä tietoa soveltuvista alueista, ruokailualueista ja asukkaiden tekemistä havainnoista.

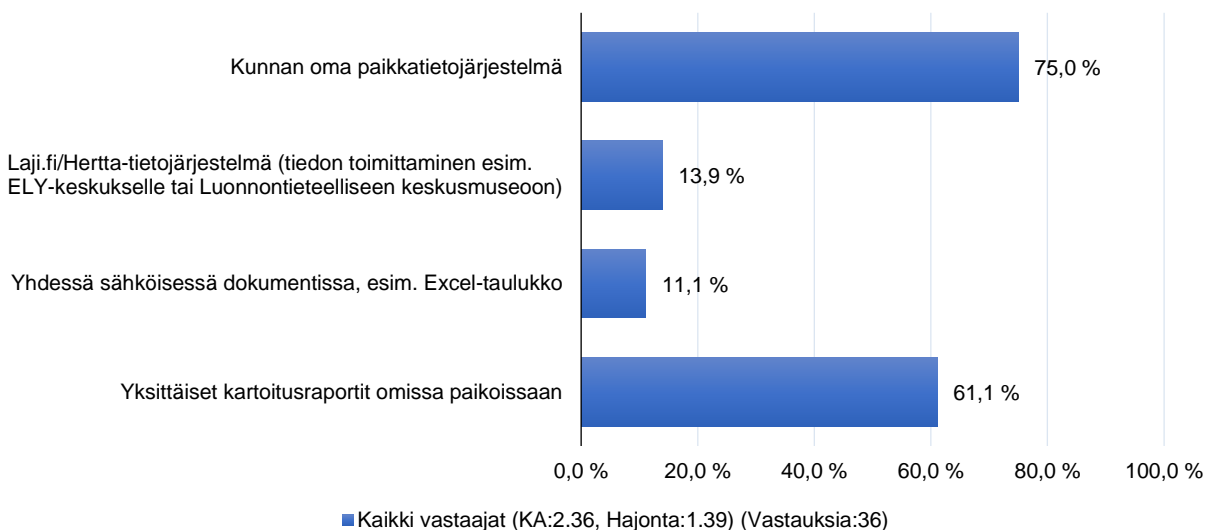
9.1 Muuta tietoa. Mitä?

- Ei kerätä tietoa erikseen. Ainut tieto tulee konsultin selvityksistä, joissa on pyydetty selvittämään ko. hankkeen kannalta olennaiset tiedot.
- Luontoselvitysraporteissa tuodaan esiin yleensä kaikki nuo kohdassa 9 mainitut asiat, mutta paikkatietoihin otetaan yleensä vain itse reviiri.
- Tietyillä reviireillä on tehty seurantatutkimusta.
- Risupesät, pöntöt
- Olemme 2019 aloittaneet liito-oravatiedon keräämisen. Ensimmäinen havainto tuli tietoomme syksyllä 2018. Toinen havainto, muutama papana puun juurelta, löytyi XXX läheisyydestä luontoselvityksen täydennyksen yhteydessä keväällä 2019. Vielä ei ole varmaa tietoa siitä, että liito-orava olisi asettunut jollekin lajille soveltuvalla alueella pidemmäksi aikaa. Tilannetta seurataan.
- Toistaiseksi havaintoja on vain satunnaisista ohikulkijoista, joten muunlaista tietoa ei ole ollut kerättävääksi. tällä hetkellä etsitään lähinnä potentiaalisia alueita (soveltuvat alueet ja

kulkuyhteydet), jotka tutkitaan maastossa, eli kartoitetaan ylipäätään mahdollisia havaintopaikkoja.

- Kaavoittamisen yhteydessä kaupunki tilaa konsultilta selvityksen, YVA:n yhteydessä on myös selvityksiä. Luontoharrastajilla on tietoa, on ilmoitettu ELY:lle mutta siellä on voinut hävitä tietoja joka sinne on lähetetty (ei ole tallennettukaan ELY:n puolesta)

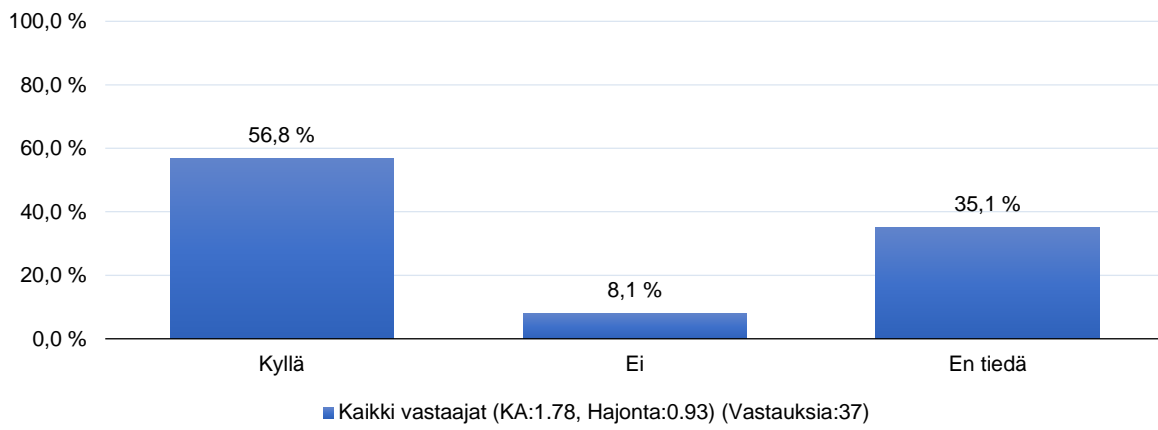
10. Mihin tallennatte liito-oravahavainnot? Voit valita useamman vaihtoehdon

10.1 Muu tallennustapa. Mikä?

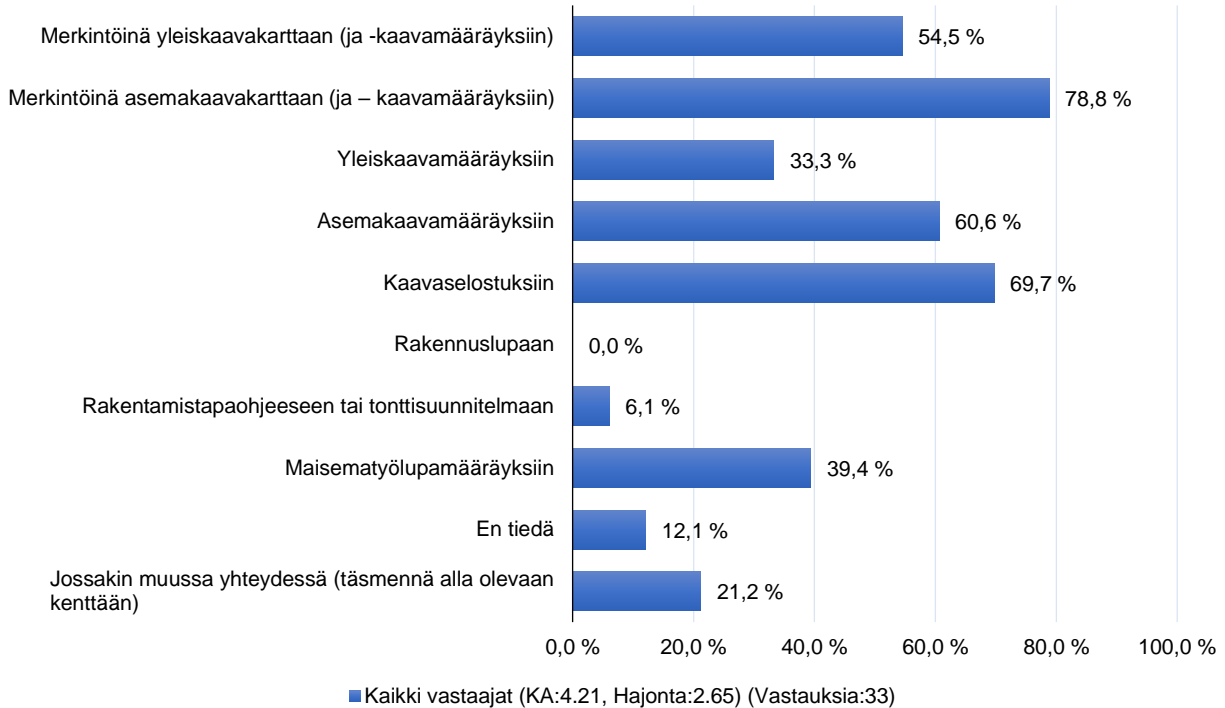
- Kuntalaishavainnot kerätään Excel-taulukkoon.
- Selvittäjien päät.
- Vuosittainen tietovaihto ELY-keskuksen kanssa, jolloin kunnan lajihavaintotiedot päätyvät myös ELY-keskukselle Hertta-tietojärjestelmään tallennettavaksi.
- Todennettuja, tiedossa olevia havainnot tältä vuosituhannelta on käsittääkseni kaksi, joten toistaiseksi olemme ilmoittaneet havainnoista ELY-keskukselle. Selvitysraporteista (havainnot tai ei) on merkintä kunnan omassa paikkatietojärjestelmässä.
- Aika ajoin tehty koontiraportteja kaikista havainnoista kunnan alueelta.
- kunnan oma paikkatietojärjestelmä on kehitteillä
- Yksittäisten ihmisten tiedossa, ei välttämättä merkitä mihinkään.

11. Ohjeistaako kuntanne yksityisten hankkeiden yhteydessä liito-oravakartoitusten tekemiseen?

LIITO-ORAVA JA KAAVAMERKINNÄT

12. Kunnassamme on käytäntönä merkitä liito-oravaa koskevat maankäytön rajoitteet/suojeluelvoitteet (esim. lisääntymis- ja levähdyspaikat, ydinalueet, kulkuyhteydet). Voit valita useamman vaihtoehdon

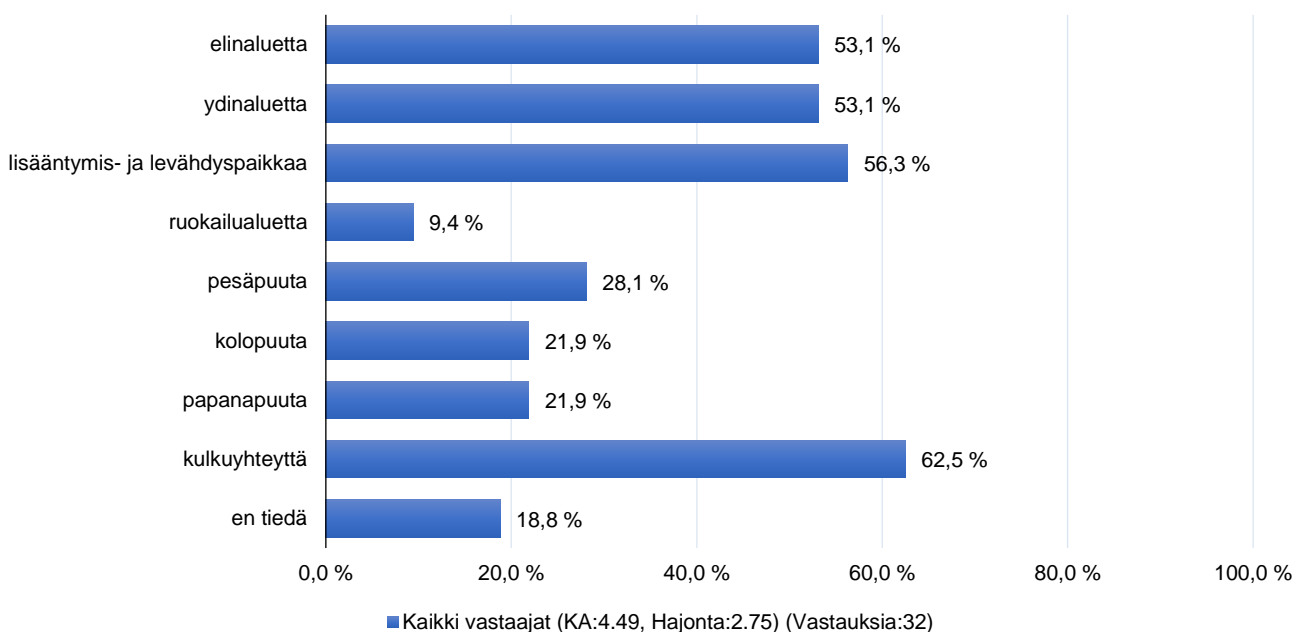
Suosituin tapa merkitä liito-oravaa koskevia maankäytön rajoitteita/suojeluelvoitteita merkintöinä asemakaavakarttoihin, asemakaavamääräyksiin tai kaavaselostuksiin. Noin puolet vastaajista kertoo, että merkintöjä tehdään myös yleiskaavakarttoihin. Muita melko suosittuja tapoja on laittaa rajoitteita/suojeluelvoitteita maisematyölupamääräyksiin tai yleiskaavamääräyksiin.

Tarkenna tähän, jos vastaisit "jossakin muussa yhteydessä"

- Toistaiseksi nimenomaan liito-oravan huomiointia velvoittavia kaavamerkintöjä ei ole tietääkseni tehty. Helsinki teettää paraikaa ns. Espoon mallin mukaista liito-oravaverkosto karttaa, joka tulee olemaan kaavoitusta ohjaava dokumentti ja nähtävillä kunnan paikkatietokarttapalvelussa.
- Suunnittelutarveratkaisuihin tarvittaessa suojelumääräys / ohjeistus puuston hoitamisesta.
- Ainakin kaupungin käyttämään karttapalveluun, jossa oma osionsa: luontotiedot->ympäristö ja luonto->arvokkaat luontokohteet-> liito-oravan ydinalueet ja liito-oravan elinalueet.
Ja muu luontotieto otsikon alla-> liito-orava pistemäisiä havaintoja
- kaavojen rinnalla tehtävissä yleissuunnitelmissa on joissain tapauksissa kaavaa tarkempia huomioita liito-oravan olosuhteiden huomioon ottamiseksi

- Tässä vaiheessa ei ole vielä ollut sellaista tietoa, jota voisi merkitä esimerkiksi kaavoihin.
- ELY-keskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa olemme keskustelleet, että mikäli todetaan kaava-alueella lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tms., ne merkittäisiin kaavakartalle (yleis-/asemakaava). Vielä merkintöihin ei ole ollut tarvetta. Potentiaaliset ympäristöt kyllä mainitaan kaavaselostuksessa selvitysten referoinnissa.
- Tarvittaessa erityissuunnitelmiin (esim. katu ja puistosuunnitelmat, metsänhoitosuunnitelmat), jos alueella koloja/pönttöjä/pesiä ja liito-orava biotooppia, jotka tulee ottaa huomioon suunnitelman toteutustyössä.
- Puunkaatomat.
- xxx tekemä metsänhoitosuunnitelmassa XXXX ha kaupungin omistamasta metsästä ei mainita liito-oravaa. Mainitsen lausunnossa metsäsuunnitelmassa puutteista. Metsänhoitoyhdistys ei tehnyt kartoituksia liito-oravasta, kun laati metsäsuunnitelma niin voi olla monta metsää, että ei tiedetä, että liito-oravaa esiintyy. He tietääkseni vain saivat tietoja ELY:ltä ja he olivat hukanneet tietoja, jotka sinne on lähetetty. Kaupunki omistaa noin XXX ha metsää. On metsäsuunnitelmassa olevia metsiä ja sitten ns. virkistysalueen metsiä jossa ei kaupungilla (teknisellä) ole minkäänlaista suunnitelmaa eikä tietoja luonnosta. On joitakin luontoinventointeja, jotka ympäristöpuoli on tehnyt, mutta en tiedä miten ne huomioidaan käytännössä koska eivät pyydä meiltä lausuntoja tai kysy meiltä, kun aikovat raivata tai hakata jotain metsää puistoissa.

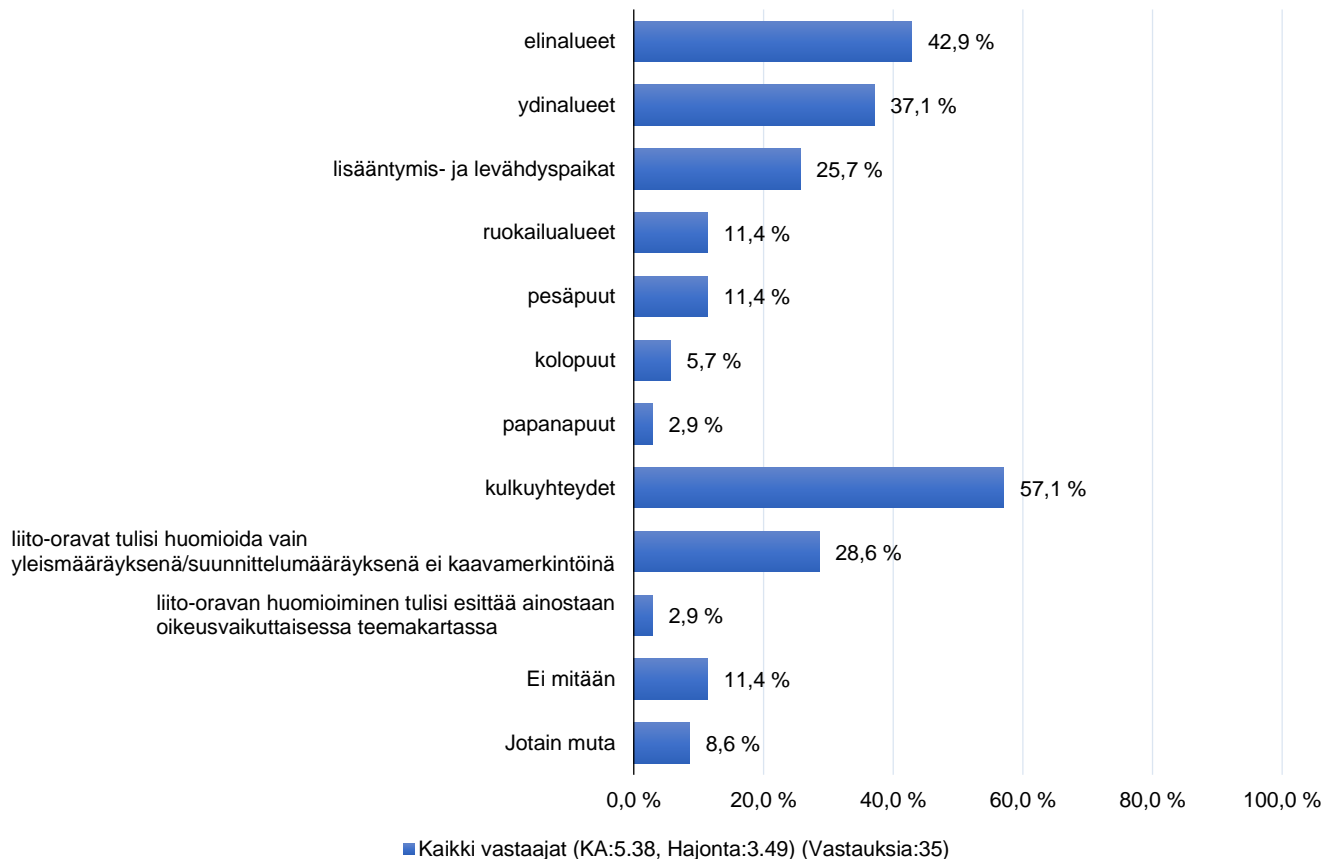
13. Jos kaavassa on ollut merkintöjä / määräyksiä liito-oravasta, mitä näistä ne ovat koskeneet

Tyypillisesti merkinnät ja määräykset ovat koskeneet kulkuyhteyksiä, elinalueita, ydinalueita sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Toisinaan merkinnät ja määräykset ovat koskeneet pesäpuita, kolopuita ja papanapuita. Vain harvoin merkinnät ja määräykset ovat koskeneet ruokailualueita.

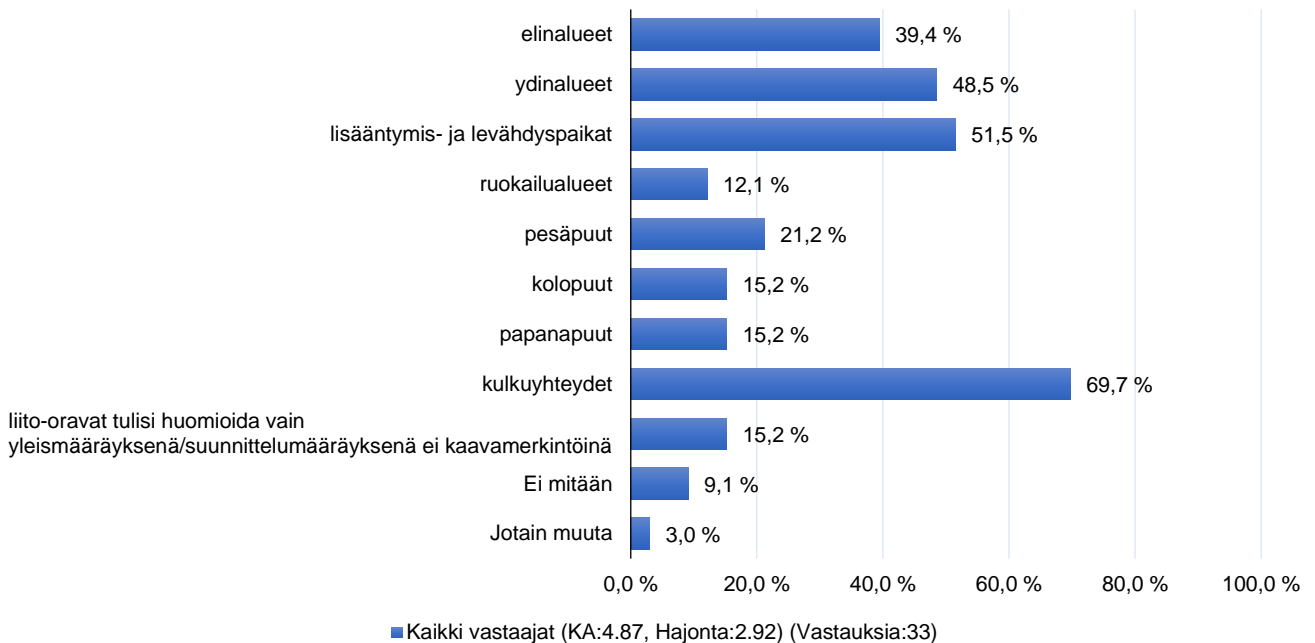
14. Mitkä liito-oravaa koskevat havainnot ja aluerajaukset olisi mielestäsi hyvä merkitä kaavoihin kaavamerkintöinä tai -määräyksinä?

Yleiskaavoihin olisi hyvä merkitä:

Kulkuyhteyksien merkitsemistä pidetään kaikkein tärkeimpänä (57 % vastaajista). Seuraavaksi tärkeimpänä pidetään elinalueiden, ydinalueiden sekä lisääntymis- ja levähtämisaikojen merkitsemistä. Reilu neljännes vastaajista on sitä mieltä, että liito-oravat tulisi huomioida vain yleismääräyksenä/suunnittelumääräyksenä, ei kaavamerkintöinä. Osa vastaajista 11 % ei merkitsisi yleiskaavoihin mitään liito-oravaa koskevia havaintoja tai aluerajauksia.

Asemakaavoihin olisi hyvä merkitä:

Useimpien vastaajien mielestä asemakaavoihin olisi hyvä merkitä kulkuyhteydet (70 %). Noin puolet vastaajista piti myös ydinalueiden ja lisääntymis- ja levähtämisaikojen merkitsemistä hyvänä. Noin 40 % vastaajista merkitsisi elinalueet. 9 % vastaajista ei tekisi mitään liito-oravaa koskevia merkintöjä.

Jos vastasit edelliseen "jotain muuta", tarkenna tähän

- Kaavoituksessa (sekä yleis-, että asemakaava) olisi ohjattava yleiskaavavaiheessa suunniteltuun liito-oravan eheään elinympäristöverkostoon. Yksittäiset pesäpuut ovat kaavatasolla koko populaation kannalta merkityksettömiä ja jo luonnonsuojelulain myötä turvattuina. Yleiskaavassa tärkeintä olisi turvata riittävän laajat metsäiset aluevaraukset puustoisine kulkuyhteyksineen, jotta liito-oravan suotuisa suojelutaso saavutettaisiin. Asemakaavoissa huomiota tulisi riittävien elinympäristövarausten ja lain kirjaimen noudattamisen lisäksi kiinnittää erityisesti kaupunkirakenteessa pirstaleisten elinympäristöjen välisiin kulkuyhteyksiin ja niiden suojeluun sekä kehittämiseen.
- Liito-orava-alueet ja muut luontotiedot pitäisi esittää ajantasaisessa luontotietokannassa eikä yleis- ja asemakaavoissa.
- Liito-oravien esiintymistä ei voi laittaa kaavakarttoihin lajitietona. Kaavat ovat voimassa pitkään, liito-oravien esiintymisessä (pesät) on nopeampaa vaihtelua. Tärkeintä on mahdollisimman ajantasainen inventointitieto.
- Strategisessa yleiskaavassa merkittävimmät liito-orava-alueet tulisi sisällyttää suojelu- ja/tai viheralueisiin.
- Kompensaatioalueet: kehitettävät liito-orava-alueet

- Ajattelisin, että yleiskaavassa osoitettaisiin alueet, joilla liito-orava aiheuttaa rajoitteita maankäytölle ja alueet, joilla tulee huomioida liitureiden kulkureitit.
Asemakaavassa taas voi ottaa tarvittaessa kantaa puutasolle asti. Etenkin jos on kyse kaupunkiympäristöstä ja on muutenkin selvää, mistä puusta on kyse.
Mutta onko liian tarkat merkinnät riski lajille?

LIITO-ORAVA JA KAAVAMERKINNÄT

15. Alla on kuva liito-oravakartoituksen tuloksista. Mitä liito-oravan huomioimiseen liittyviä kaavamerkintöjä käyttäisit, mikäli alueelle laadittaisiin yleis- ja asemakaava? Pohdi vaihtoehtoja alla esitetyn liito-oravahavaintokartan pohjalta.

Yleiskaavassa käyttäisin seuraavia kaavamerkintöjä

V tai (VL): (Lähi)virkistysalue, jolla on erityisiä luontoarvoja. Alueella sijaitsee liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä kulkuyhteyksiä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen yhteyteen tulee varata riittävä määrä liito-oravalle soveltuvaa...

luo – 1: Alueen osa, jolla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

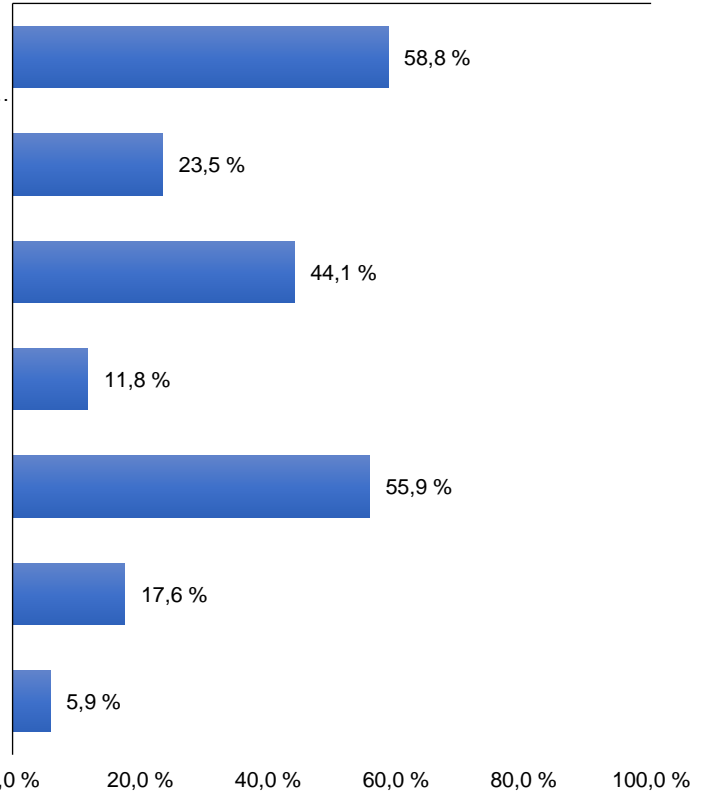
luo-2: Alueen osa, jolla sijaitsee liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Paikkojen tarkemmat rajaukset ja tarve kulkuyhteyksille tulee selvittää ja ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa

Ei liito-oravaan liittyviä kaavamerkintöjä tai -määräyksiä yleiskaavavaiheessa. Liito-oravan huomioiminen vasta tarkemman tason suunnittelun yhteydessä.

Nuolimerkintä, joka osoittaa kulkuyhteystarpeen liito-oravan elinalueiden välillä. Liito-oravalle soveltuva kulkuyhteys on toteutettava puustoisena ja riittävän leveänä. Sijainti ohjeellinen.

Kulkuyhteys turvataan V-aluemerkinnällä ja kaavamääräyksellä.

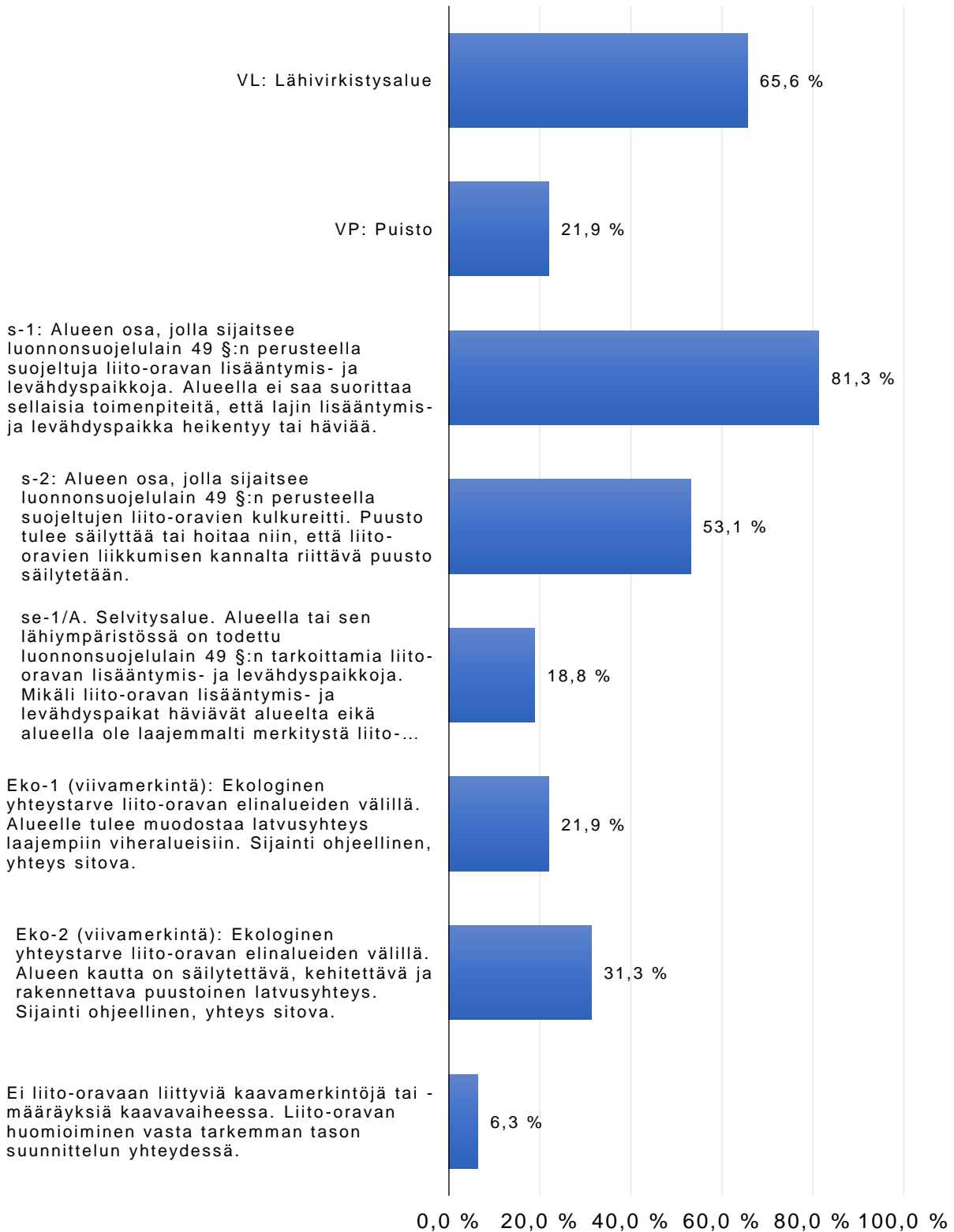
Ei kulkuyhteyksimerkintää yleiskaavavaiheessa. Kulkuyhteydet huomioidaan ja suunnitellaan vasta asemakaavavaiheessa.

■ Kaikki vastaajat (KA:3.27, Hajonta:1.83) (Vastauksia:34)

Reilu puolet vastaajista käyttäisi V tai VL merkintää sekä nuolimerkintää, joka osoittaa kulkuyhteystarpeen liito-oravan elinalueiden välillä. Vajaa puolet käyttäisi luo-2 merkintää. Neljännes käyttäisi luo-1 merkintää. 12 % ei tekisi merkintöjä.

Asemakaavassa käyttäisin seuraavia kaavamerkintöjä

■ Kaikki vastaajat (KA:3.53, Hajonta:1.98) (Vastauksia:32)

Suurin osa vastaajista (81 %) käyttäisi s-1 merkintää. Yli puolet käyttäisi VL-merkintää tai s-2 merkintää. Kolmannes vastaajista käyttäisi eko-2 merkintää. 6 % vastaajista ei tekisi liito-oravaan liittyviä kaavamerkintöjä tai määräyksiä kaavavaiheessa, vaan liito-orava huomioitaisiin vasta tarkemman tason suunnittelun yhteydessä.

16. Oletteko kunnassanne käyttäneet muita kuin edellä mainittuja kaavamerkintöjä liito-oravan huomioimisessa kaavoituksessa?

Kirjoita tähän kaavamerkintä ja siihen liittyvä määräys

Kaavamerkintä	Merkintään liittyvä määräys
Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.	Tarkemman suunnittelun yhteydessä alueen arvot tulee selvittää ja huomioida. Alueen rakentaminen ja muokkaaminen tulee tapahtua luonnonarvoja heikentämättä. Numerointi viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.
Rasteri	Alueen osa, joka on säilytettävä puustoisena siten, että liito-orava voi käyttää sitä liikkumisreitteinään.
s-2	Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain§ 49 tarkoittaman direktiivilajin, liito-oravanlisäänlymis- ja levähdyspaikka. Alueelle kohdistettavat toimenpiteet tai alueella tapahtuva toiminta ei saa vaarantaa alueen ominaispiirteitä tai aiheuttaa haittaa direktiivilajille. Numerointi viittaa luontoraporttiin.
luo-2	Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen, eliölajiesiintymien ja luontokohteiden säilyttämisedellytykset. Alueen asemakaavoituksessa tulee huomioida alueella oleva harvinaisen ja uhanalaisen eliölajin esiintymä ja selvittää kaavaratkaisun vaikutukset kyseiseen lajiin.
sl-2	Liito-oravan elinympäristö. Alueen luontoa ja metsää on hoidettava siten, että liito-oravan elinympäristö ja siellä kasvavat suuret puuyksilöt säilytetään.
Kohdemerkintä	Kaupunkikuvallisesti arvokas puu. Puuta ja sen juuristoa ei saa vahingoittaa
luo-pisteviivarajaus	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella sijaitsee liito-oravan kulkuyhteystarve elinympäristöjen välillä. Alueella tulee turvata liito-oravalle liikkumisen kannalta tärkeän ja riittävän puuston säilyttäminen ja puustoa tulee hoitaa ja uudistaa siten, että puustoinen latvusyhteys säilyy. Alueelle tulee istuttaa uusia puita. Erityisesti Ruusukvartsinkatuun, Lumikvartsinkatuun ja Kvartsiraittiin rajautuvilla alueen osilla tulee säilyttää korkeita puita tai istuttaa korkeaksi kasvavia puita. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan kulkuyhteys heikentyy tai häviää.
sl-20	Alueen osa, jolla liito-oravan elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja istuttaa lajiltaan liito-oravalle suotuisaa puustoa. Ennen rakentamisen aloittamista alueen kulkuyhteyksille tärkeät ja/tai rakentamisen kannalta kriittisillä paikoilla sijaitsevat puut tulee merkitä maastoon aitaamalla ja tarvittaessa suojata yksittäin. Rakentamisesta mahdollisesti vaurioituneet tärkeät puut tulee korvata riittävän suurilla taimilla heti rakentamisen päätyttyä.
sl-2	Luonnontilaisena säilytettävä liito-oravan elinympäristö. Liito-oravan elinolosuhteita edistävät toimenpiteet ovat sallittuja.
sl-3	sl-3 Alueen osa, jolla liito-oravan kulkureittien turvaamiseksi on säilytettävän puuston laatuun ja laajuuteen kiinnitettävä erityistä huomiota.

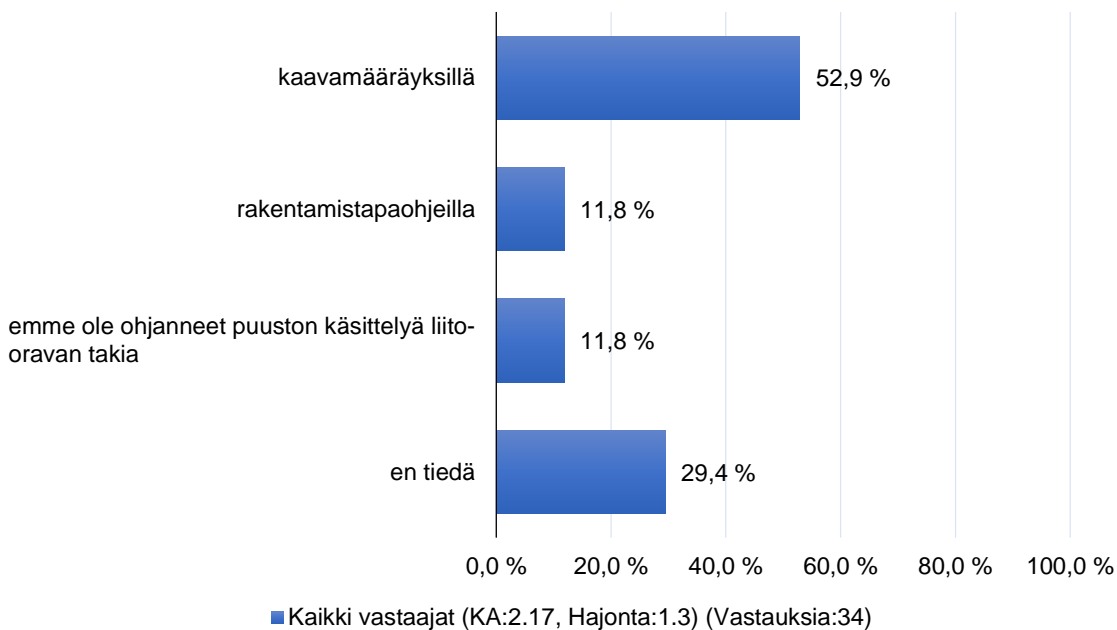
sl-4	sl-4 Alueen osa, jolla liito-oravan elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi alueen puusto tulee säilyttää ja jättää tavanomaisten metsänhoidollisten toimenpiteiden ulkopuolelle. Metsää on hoidettava liito-oravaa suosivalla tavalla.
sl-6	Alueen osa, jolla liito-oravan elinolosuhteiden ja kulkureittien turvaamiseksi tulee säilyttää ja istuttaa lajiltaan liito-oravalle suotuisaa puustoa.
sl-7	Tärkeänä liito-orava-alueena säilytettävä alueen osa. Puustoa on hoidettava lajin elinot huomioon ottaen.
VM-4	Suojametsä, joka on havaintojen perusteella varattu liito-oravan elinympäristöä varten.
VM-5	Suojametsä, joka havaintojen perusteella on varattu liito-oravan elinympäristöä varten. Metsää on hoidettava liito-oravaa suosivalla tavalla. Alueen puusto pitää säilyttää ja jättää tavanomaisten metsänhoidollisten toimenpiteiden ulkopuolelle.
sl-13	Alueen osa, jolle tulee istuttaa liito-oravan kulkureitiksi soveltuvaa puustoa.
sl-19	Väliaikainen liito-oravan kulkuyhteytenä toimiva alueen osa. Alueella olevaa puustoa ei saa poistaa eikä rakennusala käyttää ennen liito-oravan korvaavan kulkuyhteyden toteutumista viereiselle viheralueelle. Alueen halki saadaan johtaa tarpeelliset kulkutiet. Puuston poistaminen ja tontin rakentaminen tulee hyväksyttävä toimivaltaisella ympäristöviranomaisella.
luo	Luontosuhteiltaan arvokas alue.
@	Suojeltava puu.
VL Lähivirkistysalue	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Aluetta kehitetään ekologisena käytävänä, jolle muodostetaan vähintään 30 m leveä puustoinen kaista säilyttämällä ja istuttamalla puustoa liito-oravan tarvitsemia kulkuyhteyksiä varten.
VL/S Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään	Aluetta tulee kehittää/hoitaa sen luontotyyppin mukaisella tavalla siten, ettei sillä sijaitsevia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja vaaranneta.
VL/s Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään	Ympäristönhoidossa tulee ottaa huomioon liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkana käyttämien puiden säilyttäminen.
VL/s Lähivirkistysalue, jolla puusto on säilytettävä	Aluetta tulee kehittää niin, että sillä sijaitsevia liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei vaaranneta
VP-1/s Puisto, jolla ympäristö säilytetään	Alueella on todettu luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittamia suojeltavia eläimiä. Alueen luontoympäristöä tulee hoitaa siten, että luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen eläinten elinympäristö ja kulkureitit turvataan eikä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja heikennetä.

/s-1 Alue, jolla ympäristö säilytetään	Alueella sijaitsee liito-oravan elinpiiri. Alueella suoritettavat metsänhoitotoimenpiteet eivät saa vaarantaa liito-oravan elinympäristöä.
s-1	Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella suojeltu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alueella suoritettavat metsänhoitotoimenpiteet eivät saa vaarantaa liito-oravan elinympäristöä.
MY Metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.	Liito-oravien elinmahdollisuuksien kannalta tärkeä avainbiotooppi, jota hoidetaan luontobiotoopin mukaisesti. Alueella on / voi olla myös vanhan metsän arvoja tai muita arvokkaita luontotyyppisiä. Alue säilytetään metsänä, eikä sillä sallita kuin välttämättömimmät metsänhoitotoimenpiteet luonnonarvojen säilyttämiseksi.
luo Alueen osa, jolla sijaitsee liito-oravan elinpiiri.	Alueella suoritettavat toimenpiteet ja puuston käsittely eivät saa heikentää liito-oravan elinympäristöä.
A-alkuinen merkintä	Alueen kautta tulee osoittaa liito-oravan kulkuyhteys liito-oravan elinalueiden välillä. Liito-oravalle soveltuva kulkuyhteys on toteutettava puustoisena
luo	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue
luo1	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin tärkeä alue, ekologinen käytävä, jolla tulee säilyttää liito-oravan tarvitsemia kulkuyhteyksiä varten puustoinen kaista.
MY Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja	Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamista varten. MY-4 alue on liito-oravan elinpiirin ydinaluetta. Maankäyttö- ja rakennuslain 43.2 §:n nojalla määrätään, että alueella ei saa suorittaa maisemaa muuttavaa toimenpidettä ilman Maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 41.2 §:n nojalla määrätään, että alueelle ei saa rakentaa uudis-rakennuksia. Alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistusyksiköittäin AO-, AP-, AM tai RA-alueille. Maankäyttö- ja rakennuslain 41.2 §:n nojalla määrätään, että alueella ei saa suorittaa mai- semaa muuttavaa toimenpidettä siten, että heikennetään alueen luonto- tai maisema-arvoja. Maankäyttö- ja rakennuslain 41.2 §:n nojalla määrätään, että alueella on kielletty teleliikennemastojen rakentaminen.
sl Alueen osa, joka on luonnonsuojelullisesti erityisen arvokas	Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin (liito-orava) lisääntymis- tai levähdyspaikka. Alue, jonka puusto tulee säilyttää ja hoitaa siten, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.
sl Alueen osa, joka on luonnonsuojelullisesti erityisen arvokas	"(Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rajaamat liito-oravanelinalueet.) Alue on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin (liito-orava) lisääntymis- tai levähdyspaikka. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä, puidenkaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä. MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita. Lisätietoja: Liito-oravien kulkuyhteystarpeet on kuvattu kaavaselostuksessa. "
sl Alueen osa, joka on luonnonsuojelullisesti erityisen arvokas	"(Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan selvityksissä havaitut liito-oravan elinalueet, joissa on todettu lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja) Alueella on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin (liito-orava) lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Aluetta tulee hoitaa niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut sekä liito-oravan liikkumisen

	<p>kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä. MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita. Lisätietoja: Liito-oravien kulkuyhteystarpeet on kuvattu kaavaselostuksessa. "</p>
sl Alueen osa, joka on luonnonsuojelullisesti erityisen arvokas	<p>"(Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan selvityksissä havaitut liito-oravan käyttämät alueet.) Alue on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin (liito-orava) elinalue, jossa ei ole todettu lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkaa. Aluetta tulee hoitaa niin, että liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, joka koskee kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöitä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä. MRL:n 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus ei koske johtoalueita. Lisätietoja: Liito-oravien kulkuyhteystarpeet on kuvattu kaavaselostuksessa. "</p>
VL-2	<p>Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Voimajohtoa varten varatun alueen osalta noudatetaan tässä kaavassa annettua määräystä istutusten osalta.</p>
EV-1	<p>Suojaviheralue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa siten, että alueella säilyy yhtenäinen puustoinen käytävä, joka muodostaa liito-oravalle mahdollisen kulkuyhteyden alueen läpi. Alueelle voidaan toteuttaa hulevesijärjestelyjä siten, että olevaa täysikasvuista puustoa ei jouduta poistamaan.</p>
EV-2	<p>Suojaviheralue, joka metsitetään. Alue tulee metsittää puulajeilla, jotka tukevat liito-oravan säilymistä ja liikkumista alueella.</p>
EV-3	<p>Suojaviheralue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella tulee kehittää ja ylläpitää puustoista viheryhteyttä siten, että alue kytkee viheryhteydellä Turun kehätien pohjois- ja eteläpuoliset liito-orava-alueet toisiinsa. Alueelle tulee laatia maisemointi- ja hoitosuunnitelma. Alueelle voidaan toteuttaa hulevesijärjestelyjä siten, että olevaa täysikasvuista puustoa ei jouduta poistamaan.</p>
EV-5	<p>Suojaviheralue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:ssä kielletty.</p>
luo	<p>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Aluetta tulee hoitaa ja rakentaminen tulee järjestää siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49§:ssä kielletty.</p>
AP-5/s	<p>Asuinpientalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Alue on paikallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde, jolla olevien entisten rautatierakennusten ja asemapuiston ominaispiirteet on säilytettävä. Alueen olevia rakennuksia saadaan käyttää asumiseen sekä kulttuuri-, kerho- ja kokoustoimintaan. Aluetta tulee hoitaa ja rakentaminen tulee järjestää siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:ssä kielletty.</p>
AO-5	<p>Erillispientalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa ja rakentaminen tulee järjestää siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:ssä kielletty.</p>

VL-5	Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa siten, että liito-oravan säilymisen edellytykset turvataan. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:ssä kielletty.
VL-3	Lähivirkistysalue, jolla ympäristö säilytetään. Aluetta tulee hoitaa siten, että alueella säilyy yhtenäinen puustoinen käytävä, joka muodostaa liito-oravalle mahdollisen kulkuyhteyden alueen läpi.

17. Oletteko ohjanneet tontin puuston käsittelyä liito-oravan takia

Täsmennä vastaustasi halutessasi (Kaikki vastaajat)

- Liito-orava on kunnassamme sen verran uusi laji, että huomiointia kaavamääräyksissä ei olla juurikaan päästy vielä harrastamaan.
- Yleismääräys: Istutettavista alueista tulee laatia kaupungin viheralueista vastaavan yksikön hyväksymä vihersuunnitelma rakennusluvan liitteeksi ennen rakentamisen aloittamista.
- Ei ole ollut tarvetta.
- Kaupungilla on 22 erilaista asemakaavamääräystä liittyen liito-oraviin, joista 5 on yleismääräyksiä. Tonteilla ohjataan mm. yksittäisten puurivien istutusta (ohjeellinen sijainti, lajivaatimukset, myös taimen koko). Ensisijaisesti elinympäristöjä ja kulkuyhteyksiä säilyttäviä ja kehittäviä merkintöjä sijoitetaan viheralueille, mutta joissain tapauksissa niitä on käytetty myös tonteilla.
- Liito-orava alueet on pääsääntöisesti voitu rajata tonttien ulkopuolelle.

- Meillä ei ole vielä riittävästi havaintotietoja.
- Puuston käsittelyä on ohjattu myös toimenpideluvilla
- Kaavoituksessa pyritään osoittamaan liito-orava-alueet jollain muulla merkinnällä kuin tonttialueena. Yhdessä kohteessa jouduttiin osoittamaan tonttikohtaisesti säilytettävät puut, kyseessä oli vanha toteutumaton pientalokaava -90-luvulta.

18. Millaiset kaavamerkinnot tai maankäytön ohjausmenetelmät koet haasteellisiksi? Kerro esim. kaavamerkintä ja sen aiheuttama ongelma tai tilanne, jossa kaavamerkintä tai -määräys ei turvannut riittävällä tavalla liito-oravan suojelua

- - Vanhoissa osayleiskaavoissa olevat tiukat SL-merkinnät vaikeuttavat metsien hoito- ja harvennushakkuita.
  - Yleiskaavoissa tarkasti rajatut luo-1 -alueet liito-oravan elinpiirien merkintään. Usein tilanne muuttuu, ja liito-orava-alue on toisaalla tarkempaa suunnittelua aloitettaessa.
  - Asemakaavoissa tontin osalle asetettu rasteroitu alue, jonka puustoa ei saa kaataa.
  - Kahdelle aluevarausmerkinnälle ulottuva liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalue = aina ongelmia.
  - Vanhoja asemakaavoja aletaan toteuttaa ilman selvityksiä.
- Useat tahot tarkastelevat kaavoja ainoastaan digitaalisesti esimerkiksi paikkatietoaineistosta. Yleismääräykset tuntuvat usein jäävän lukematta. Yksittäisten puurivien merkinnät eivät useinkaan toteudu. Kaavamääräykset tehdään usein vain yhden vuoden havaintojen perusteella. Liito-oravan kanssa tilanteet kuitenkin muuttuvat hyvinkin nopeasti. Mikäli aktiivisella liito-orava-alueella tai sen liepeillä oleva kaava-alue ei lähde toteutumaan välittömästi, voi kaava liito-oravan osalta olla vanhentunut jo vuoden päästä.
- Isoilla infrahankkeilla (esim. rautatie) voi olla vaikeata joskus jopa lähes mahdotonta kiertää liito-oravan havaintoalueita. Jos kaavamääräyksillä todetaan tietyn alueen olevan luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella suojeltu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikakka, sen todella pitäisi olla sellainen. Vain varmuuden vuoksi ei noin sitovaa merkintää tulisi käyttää. Viimekädessä lopullinen asian tulkinta taitaa olla ELY:n virkamiehen käsissä.
- Liito-oravat liikkuvat ja tilanne muuttuu, joten luontomääräykset eivät pysy kaavoissa ajan tasalla. ELY-keskus edellyttänyt selvityksiä luo-alueen kohdasta, jossa liito-oravia ei ole.
- Ei ole vielä kokemuksia. Yleiskaavojen paksuissa selvitysraporteissa ja kaavaselostuksissa olevat tiedot liito-oravista eivät tavoita maanomistajia ja metsien hoitoa harjoittavia toimijoita. Mielestäni on tärkeää, että niiden elinympäristöt merkitään kaavakartalle.
- kulkureitit ja ohjeellinen yhteys: kun asemakaavat tehdään pieninä paloina, voi olla, että yhteys ajatellaan aina kaava-alueen ulkopuolelle, jolloin sitä ei huomioida missään

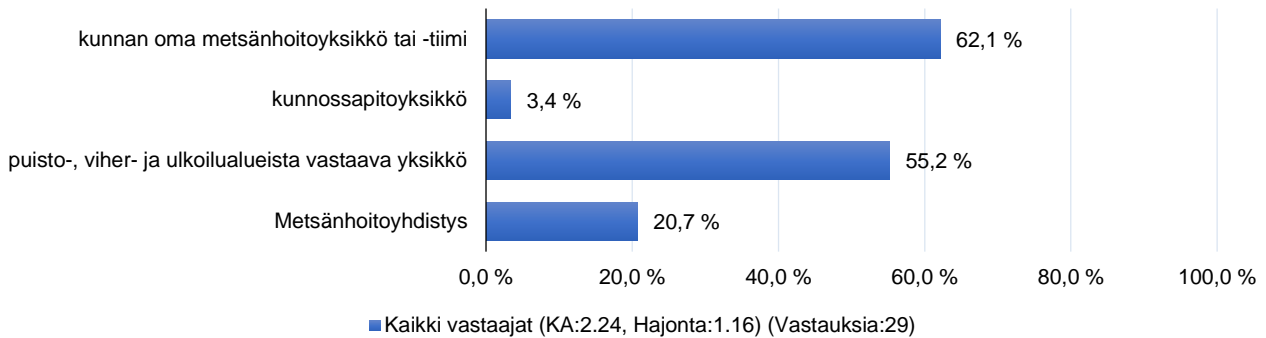
kaavassa.

Ylipäättään ohjeelliset merkinnät ovat liian tulkinnanvaraisia, eri tahot tulkitsevat niitä haluamallaan tavalla.

- Suojelumerkinnät M-alueilla ovat nykyään luonteeltaan vain informatiivisia, koska maisematyölupavelvoite ei enää koske puiden kaatamista yleiskaavan M-alueilla. Kaavalla ei siis voida turvata liito-oravan suojelua asemakaavoitettavan alueen ulkopuolella, ja tämä tekee mm. kulkuyhteyksien säilymisen epävarmaksi.
- Tiedonkulku. Kaavamerkinnän ohjausvaikutus pitäisi saada viestitettyä ja täytäntöön pantavaksi kaikille operatiivisille tasoille.
- Kulkureitti pelkällä viivalla ei ole riittävä vaan siihenkin pitää määritellä alue. Luo-1 ja luo-2 merkinnässä värien käyttö, jotta se erottuu selvemmin.

LIITO-ORAVAN HUOMIOIMINEN KUNTAMETSIIEN HOIDOSSA

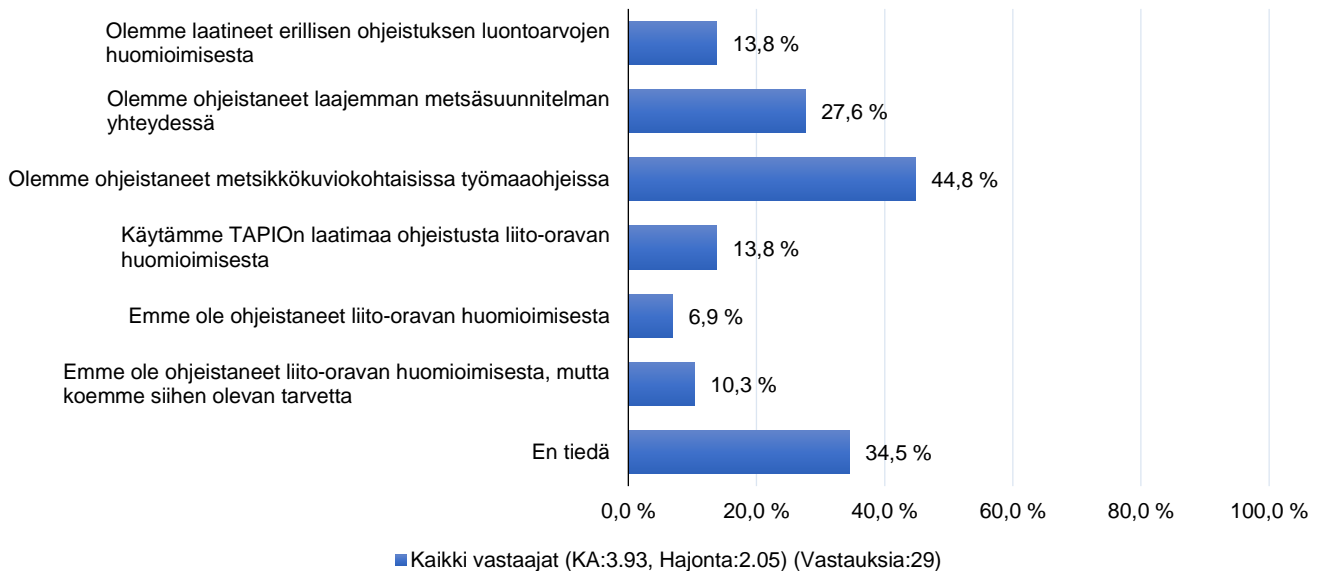
19. Mikä taho hoitaa kunnassanne metsien hoidon suunnittelun?

Muu ulkopuolinen taho. Mikä?

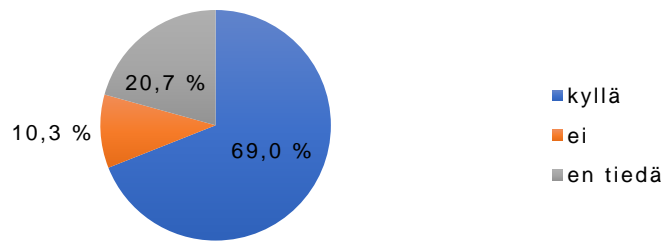
- Vihersuunnittelusta vastaava yksikkö, ympäristöasioiden yksikkö ja kunnossapitoyksikkö yhdessä valmistelevat tarjouspyynnön ja luonnonhoitosuunnitelma kilpailutetaan ja toteutetaan ulkopuolisen asiantuntijan toimesta.
- Kysymyksessä tarkoitettaneen kunnan omistamien metsien hoidon suunnittelua

20. Kunnassamme olemme ohjeistaneet liito-oravan huomioimisesta metsänhoitotoimien yhteydessä

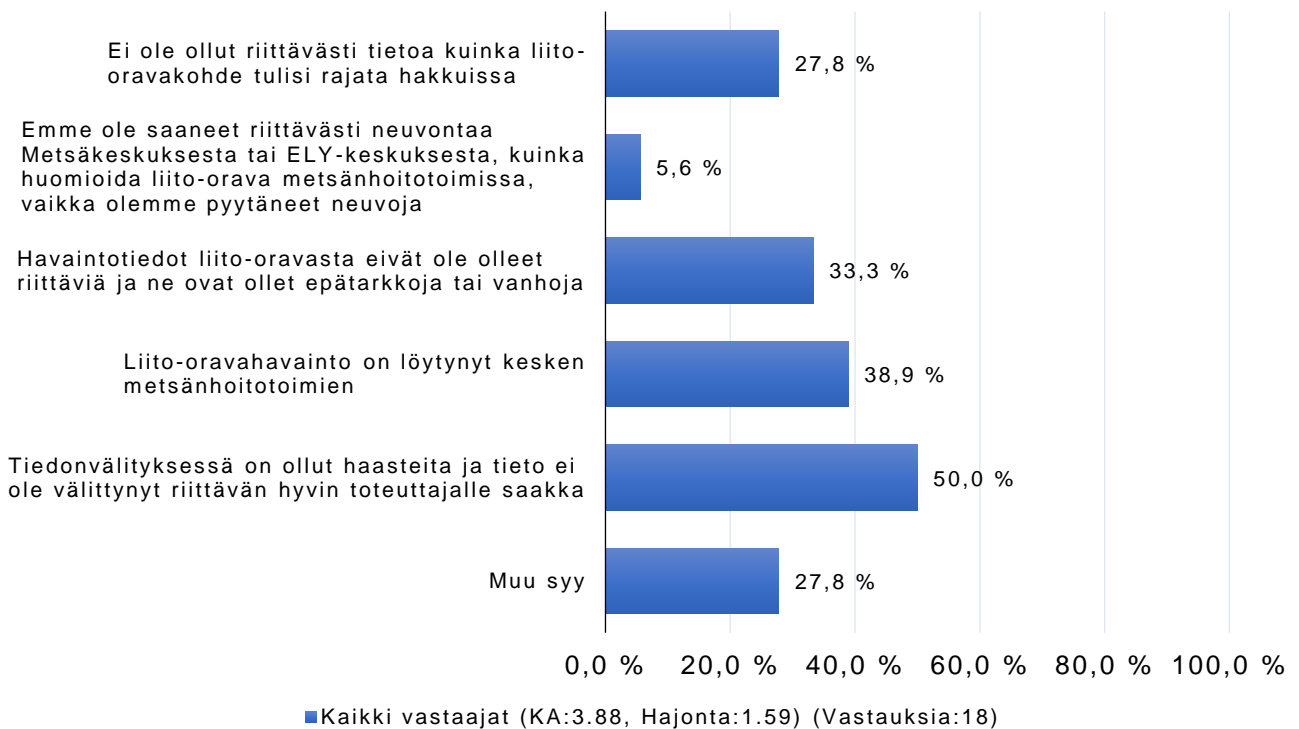

Vajaa puolet vastaajista kertoo, että ohjeistuksia on annettu metsäkuviokohtaisissa työmaaohjeissa. Reilu neljännes on ohjeistanut laajemman metsänhoitosuunnitelman yhteydessä. Muita keinoja ovat olleet erillisen ohjeistuksen laatiminen luontoarvojen huomioimiseksi tai TAPIONn laatiman ohjeistuksen käyttäminen. 7 % ei ole ohjeistanut liito-oravan huomioimisesta. 10 % ei ole ohjeistanut liito-oravan huomioimisesta, mutta kokee, että siihen olisi tarvetta. Noin kolmannes vastaajista ei tiedä, minkälaisia ohjeistuksia heidän kunnassaan on annettu.

21. Liito-oravan huomioiminen metsänhoitotoimien yhteydessä on aiheuttanut haasteita kunnassamme

22. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, mistä syistä arvelet haasteiden johtuneen? Voit valita useamman vaihtoehdon

Puolet vastaajista arveli, että tiedonvälityksessä on ollut haasteita ja tieto ei ole välittynyt riittävän hyvin toteuttajalle saakka. Reilu kolmannes kertoi syyn olevan liito-oravahavaintojen tekeminen kesken metsätoimien tai että havaintotiedot liito-oravasta eivät ole olleet riittäviä tai ne ovat olleet epätarkkoja. Reilu neljännes kertoi syyksi sen, että ei ole ollut riittävästi tietoa siitä, kuinka liito-oravakohde tulisi rajata hakkuissa. Monet vastaajat kertoivat myös muita syitä, joita on lueteltu alla.

Tarkenna tähän, jos vastasit "Muu syy". Mikä?

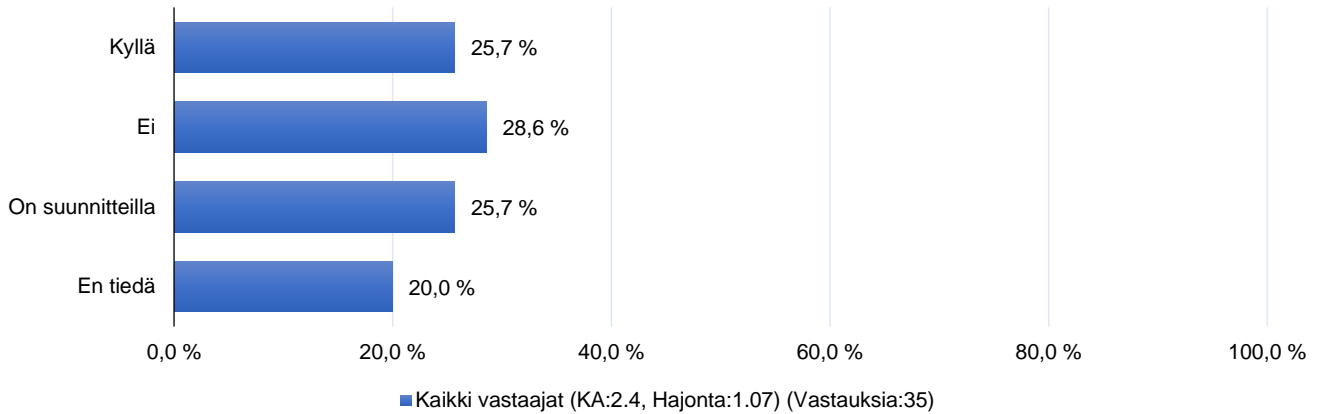
- Liito-oravan takia ei ole voinut toteuttaa metsänhoitotoimia joissakin kohteissa.
- kaiken rakentamisen ja rakentamisen paineen keskellä orava taitaa jäädä alakynteeseen, kuten moni muukin luontoarvo.
- Suojelutaho ei tahdo ymmärtää kaupunkimetsänhoidon sisältöä, eikä luota metsänhoitopuolen asiantuntemukseen. Suojelutaho käyttää kategorisesti tahallaan

uhanalaisia lajeja aseena kaavoitusta ja metsänhoitoa vastaan, vaikka lajit huomioitaisiin kuinka toimissa kuinka hyvin!

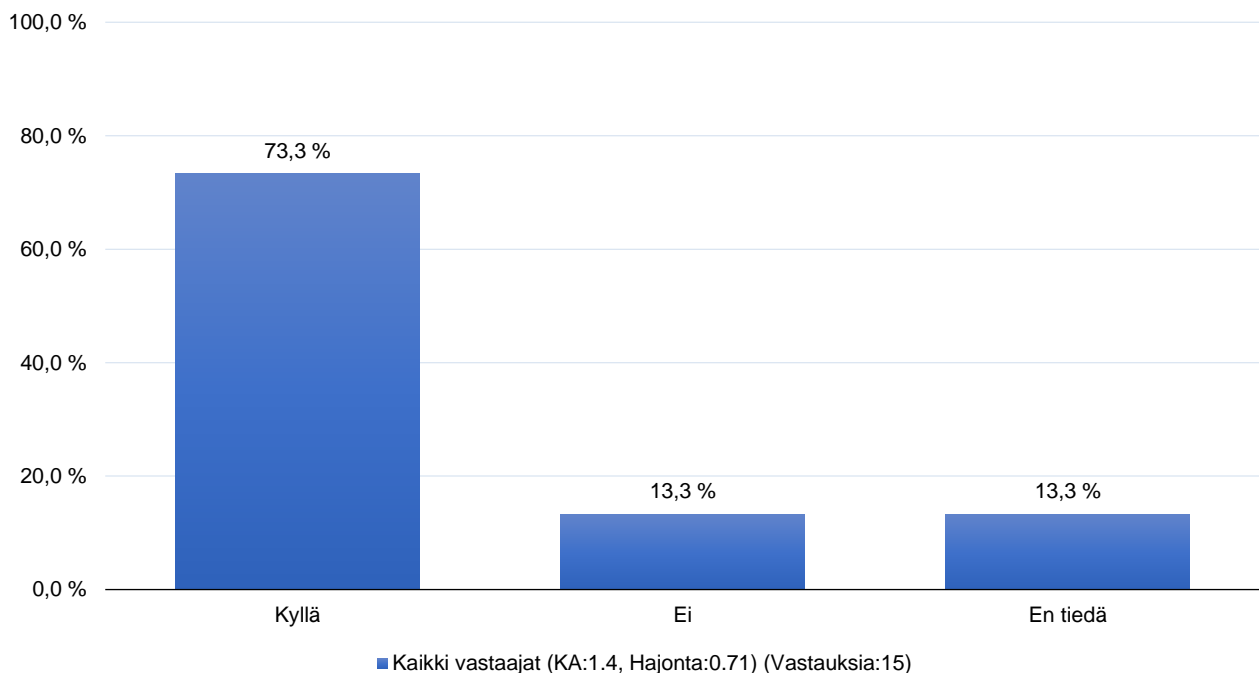
- vaihtelevia syitä - esim. joskus on todettu, että esim. kaavassa on jätetty tonttien ja liito-oravamerkintöjen välille liian vähän tilaa tai liito-oravan kulkuyhteys on vain hyvin kapea kaistale tonttien välissä, jolloin asukkaiden toiveita (usein näkemiä estävien ja/tai eiturvallisen puuston poistamisesta) kuunneltaessa ja huomioitaessa ollaan puun ja kuoren välissä
joskus on kyse myös infokatkoksista, joskus siitä, että liito-oraviin on törmätty paikassa, missä niitä ei ole ennen havaittu jne jne
- Liito-oravan esiintymisalueilla ei juuri toimita ollenkaan. Monesti helpoin jättää kokonaan hoitamatta kuin yrittää neuvotella hoidon toteuttamisesta.
- Metsänhoitotoimien toteuttaja on vastustanut liito-oravapuiden rajausta pois hakkuiden piiristä.
- Tulkinnat metsänhoitotoimien vaikutuksista liito-oravaan vaihtelevat eri toimijoiden välillä.
- Kaupungin tekninen (tiemestari, työnjohtaja) ei laadi selvityksiä luonnonarvoista eikä suunnitelmia virkistymetsien hoidosta eikä myöskään niiden hoitoluokituksista (puisto - luonnonmetsäinen alue) suhteessa mikä erilaisten metsien käyttötarkoitus olisi. On kyse noin xxx ha alueesta jossa paljon luonnonmetsää joka on taajaman ympärillä), käsitellään kuin talousmetsää käytännössä eikä kysytä ympäristöyksiköstä tietoja eikä lausuntoja. Metsänhoitoyhdistys teki metsäsuunnitelman noin xxxx ha metsäalueella missä myös hyvin paljon luonnonarvoja. olemme saaneet antaa lausuntoa mutta vain pieni osa huomioitiin, olisi aikaisemmassa vaiheessa pitänyt saada olla mukana.

LIITO-ORAVAAN LIITTYVÄT JA HAASTEET JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

23. Liito-oravakysymykset koskevat monia kunnan eri yksiköitä, jotka toimivat mm. maankäytön ja luonnonsuojelun parissa. Onko kunnassanne sovittu yhteiset liito-oravakysymyksiä koskevat käytännöt/toimintamalli ELY-keskuksen ja eri toimialojen kesken?

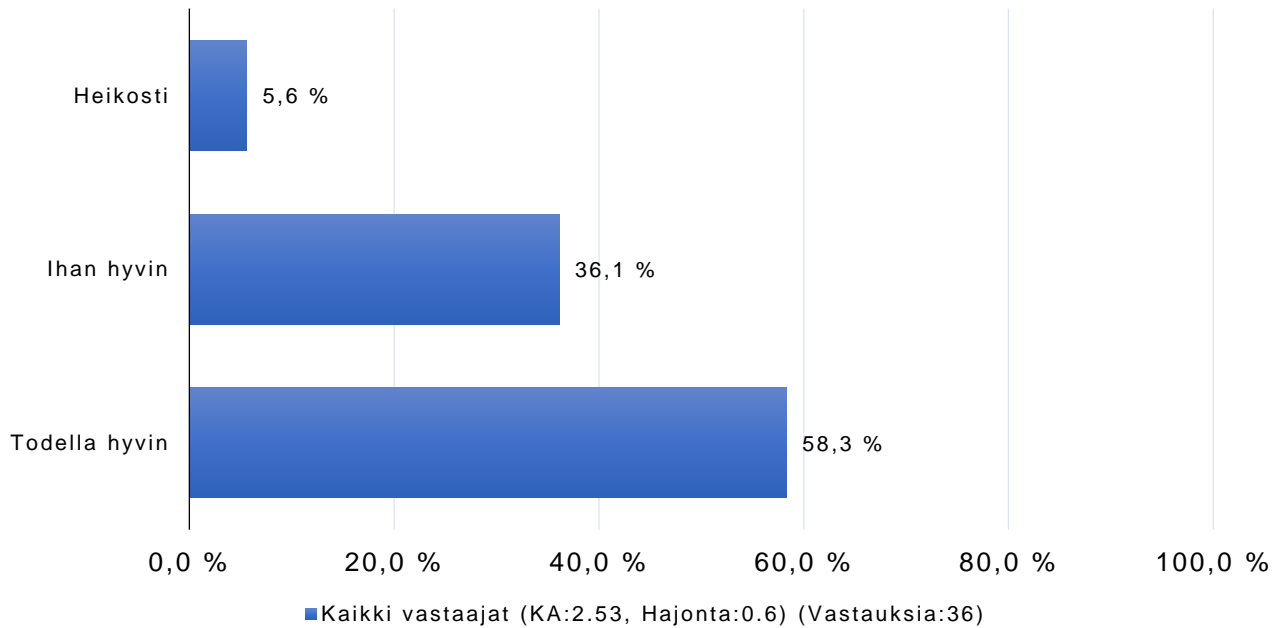

23.1 Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, koetko että kunnassanne olisi tarpeen laatia yhteinen toimintamalli, kuinka liito-oravakysymykset käsitellään?

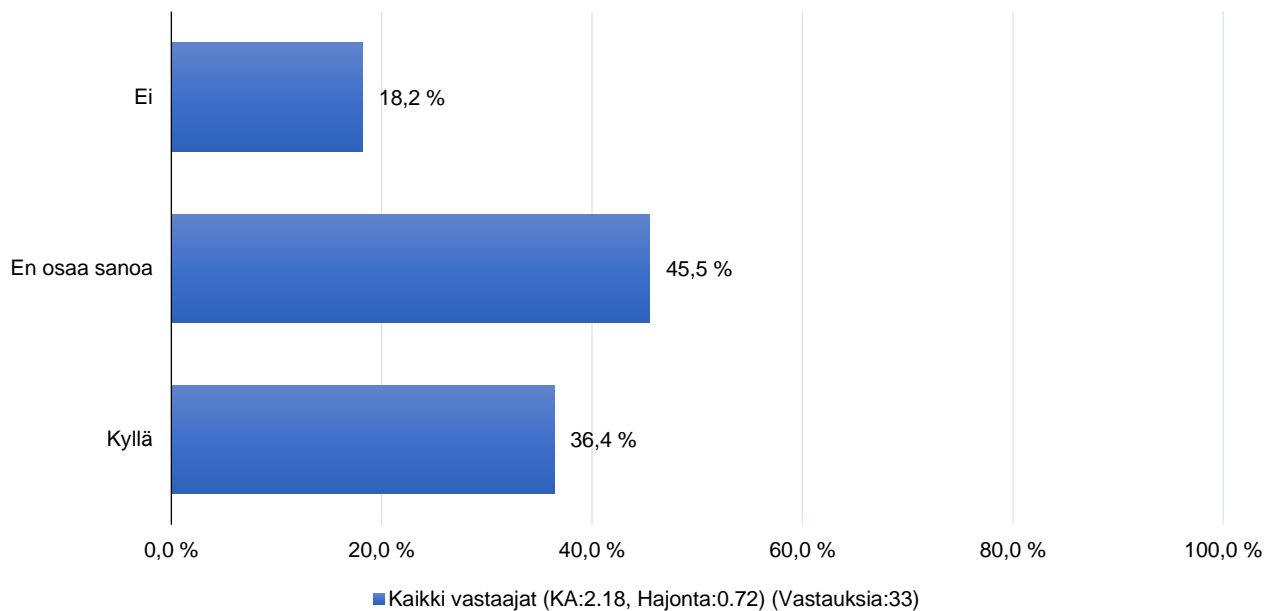

VIRANOMAISS- JA KUNTAYHTEISTYÖ

24. Viranomaisyhteistyö ELY-keskuksen kanssa toimii

25. Onko Ympäristöministeriön ohjeistus liito-oravien huomioimisesta kaavoituksessa mielestäsi riittävää?

26. Mikä viranomaisyhteistyössä tai ympäristöministeriön ohjauksessa on hyvää tai mitä yhteistyökäytännöissä voisi parantaa?

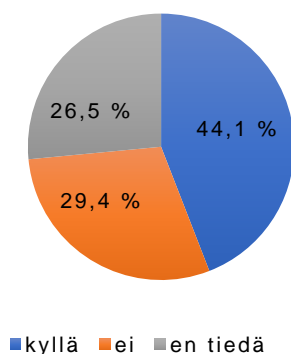
- Lisääntymis- tai levähdyspaikan metrimääräisen rajaamisen epäselvyys on vallitsevaa pohdittaessa minimihuomiointi velvoitteita asuttujen kolopuiden kohdalla. On ymmärrettävää, että tilanteet ovat aina tapauskohtaisesti harkittavia mutta, joku minimi metrimäärä pesäpuun ympäriltä säästettäväksi olisi hyvä saada YMP:ltä.
- Alueellisen ELY-keskuksen kanssa asioiminen on mutkatonta ja ratkaisut saadaan nopeasti.
- Hyvää: Yhteistyö toimii, hankalissa tilanteissa kaupunki saa ennalta ohjeistusta ja sovitaan kaavassa riittävistä suojelumerkinnöistä. Parannettavaa: Usein ELY:n linjaukset koetaan liian tiukoiksi, vaikka kaupungin näkemyksen mukaan maankäytön ratkaisuille ei heikennetä lajin suotuisan suojelun tasoa. Ennakoivan suojelun käytäntöjä tulisi kehittää osaksi kaavoitusta.
- ELY-keskus ottaa pääsääntöisesti kantaa ainoastaan pesäpuun läheisyyteen ja lähiympäristöön. Mikäli on kyse laajemmasta elinympäristöverkostosta, on XX tapauksessa kunnalla parempi tieto eri hankkeiden yhteisvaikutuksista kokonaisuuteen. Kunnan suunnasta ollaan ahkerasti yhteydessä ELY-keskukseen niin ympäristönsuojelun, kaavoituksen kuin rakennuttajienkin toimesta, mutta yhteys ei juuri toimi toiseen suuntaan. ELY-keskuksen toiminta on myös pahasti ruuhkautunut, eikä vastauksia aina saa, vaikka niitä toiminnanharjoittajat erikseen pyytävät.
- Näissä asioissa tarvitaan kunnan ulkopuolinen taho "tuomari". ELY:n lausunto ohjaa kaavoitusta.
- Liito-oravaesiintymät ja niiden käsittely tulisi aina suunnitella tapaus- ja kohdekohtaisesti harkiten, eikä pelkin yleisohjein tai kategorisesti ylätasolla määräten!
- ELY-keskusten roolia kaavoituksen ja muunkin toiminnan ohjaajana on heikennetty - muutenkin tuntuu, että resurssit on niin tiukilla, että ei kovin paljoa saa tukea Elvyn suunnalta. ELYstä on myös suoraan sanottu, että "he puuttuu vasta sitten kun on jotain "väärinkäytöksiä", toimikaa siihen asti kuten itse parhaaksi näette" (tämä ei tietenkään koske esim. poikkeuslupakäytäntöjä)
- ELY -keskuksen edustajilla on asiantuntemusta ja suhteellisuudentajua. Kunnan omat ympäristöasiantuntijat ovat ylivarovaisia ja ohjeistus on puutteellista. Liito-oravien esiintymisalueet rajataankin usein laajasti kokonaan hoidon ulkopuolelle.
- YM ohjeistus on yleisohjeena hyvä, mutta tarvitaan tarkempaa kunnan omaa ohjeistusta sen ohelle. YM:n ohjeistuksessa pitäisi ottaa selkeämmin kantaa kompensatioon ja kompensatión lakimuutosta pitäisi edistää. Viranomaisyhteistyöhön tarvittaisiin enemmän resursseja.
- ELY-keskus vaatii liito-orava selvityksiä, mutta sanoutuu irti asiantuntijan roolista. Tilanteessa, jossa liito-orava on uusi tulokas alueella, ei löydy vankkaa asiantuntemusta myöskään kaikilta konsulteilta. Kun kysyin viranomaisneuvottelussa sitä, miten yhteistyö esimerkiksi metsäalan toimijoiden kanssa on organisoitu, niin vastaus oli - ei mitenkään. Ilmeisesti myöskään yhteistyö ministeriöiden kesken ei suju niin hyvin kuin pitäisi.
- Tarvitaan tarkemmat toimintaohjeet liito-oravan huomioimiseksi kaavoituksessa ja metsänhoitotoimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tarkempia ohjeita tarvitaan tilanteeseen, jossa liito-oravan elinympäristöt on asianmukaisesti määritelty ja turvattu

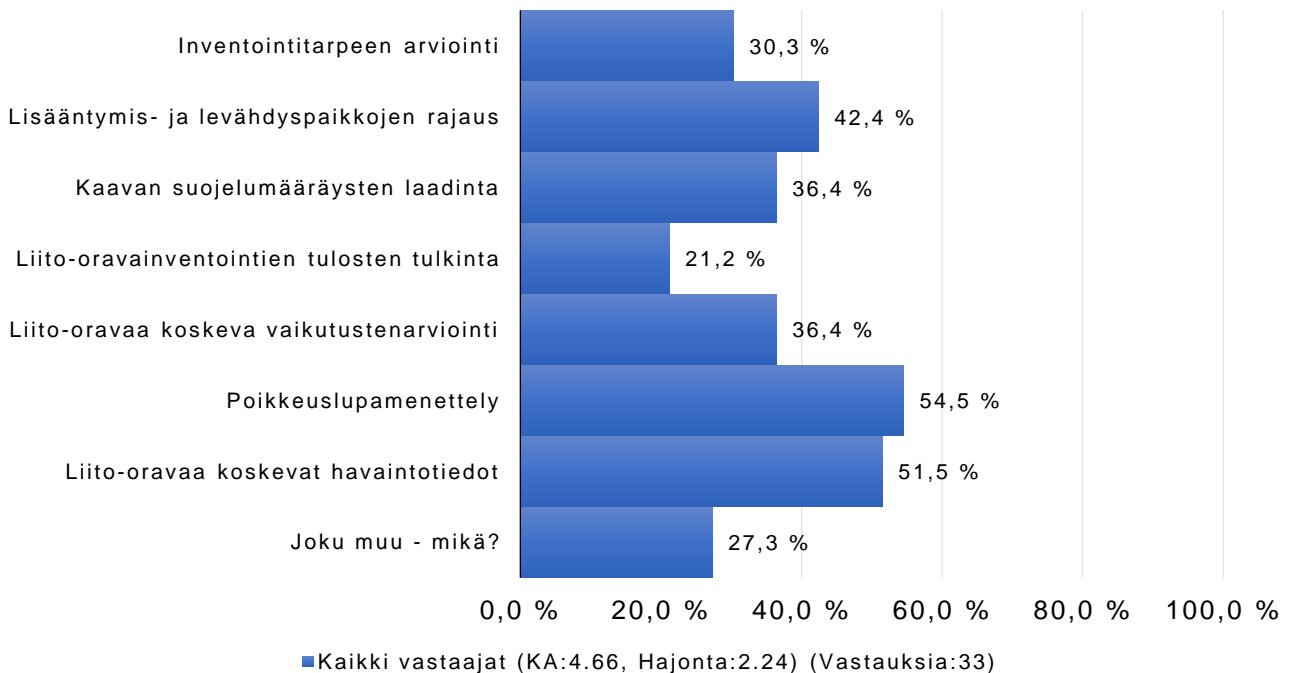
yleiskaavassa. Sitten kun asemakaavoitus käynnistyy, niin liito-oravat ovatkin siirtyneet rakennettaviksi tarkoitetulle alueelle ja Ely-keskus edellyttää koko yleiskaavan muuttamista. Pitäisi pystyä pysymään alkuperäisessä kaavaratkaisussa. Liito-orava palaa alkuperäiseen elinympäristöön, kun rakennettaviksi tarkoitetuilla alueilla rakentaminen alkaa.

- Elvyn edustajaa ei yleensä saada kokouksiin tai maastokäynneille, vaikka pyydetään ja olisi tarve. Viestintä tapahtuu lähinnä sähköpostitse.
- Lakiuudistuksia niin että kuntien olisi ymmärrettävä todellisuudessa, miten huomioitava liito-oravaa sekä luonnonsL, metsäl ja MRL ja hyvä ohjeistus nimenomaan tekniselle puolella, kaavoitus ja metsänhoito sekä talousmetsissä ja virkistymetsissä.
- toimintamallin luominen elyn kanssa, yhteistyöpalaverit ym. Epäselvyyttä kenen kuuluu asiassa toimia.
- Opas liito-oravien huomioimisesta maankäytössä tulee tarpeeseen.
- Yksittäisen virkamiehen henkilökohtaisten ominaisuuksien merkitys suuri, miten yhteistyö sujuu. Aiemmin kunnan käsityksiä ei kuunneltu kuin korkeintaan kohteliaisuudesta

27. Kuntamme toivoisi nykyistä enemmän ohjausta ja tukea liito-oravan huomioimiseksi maankäytön suunnittelussa

28. Minkälaisissa liito-orava-asioissa toimitte yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa? Voit valita useamman vaihtoehdon

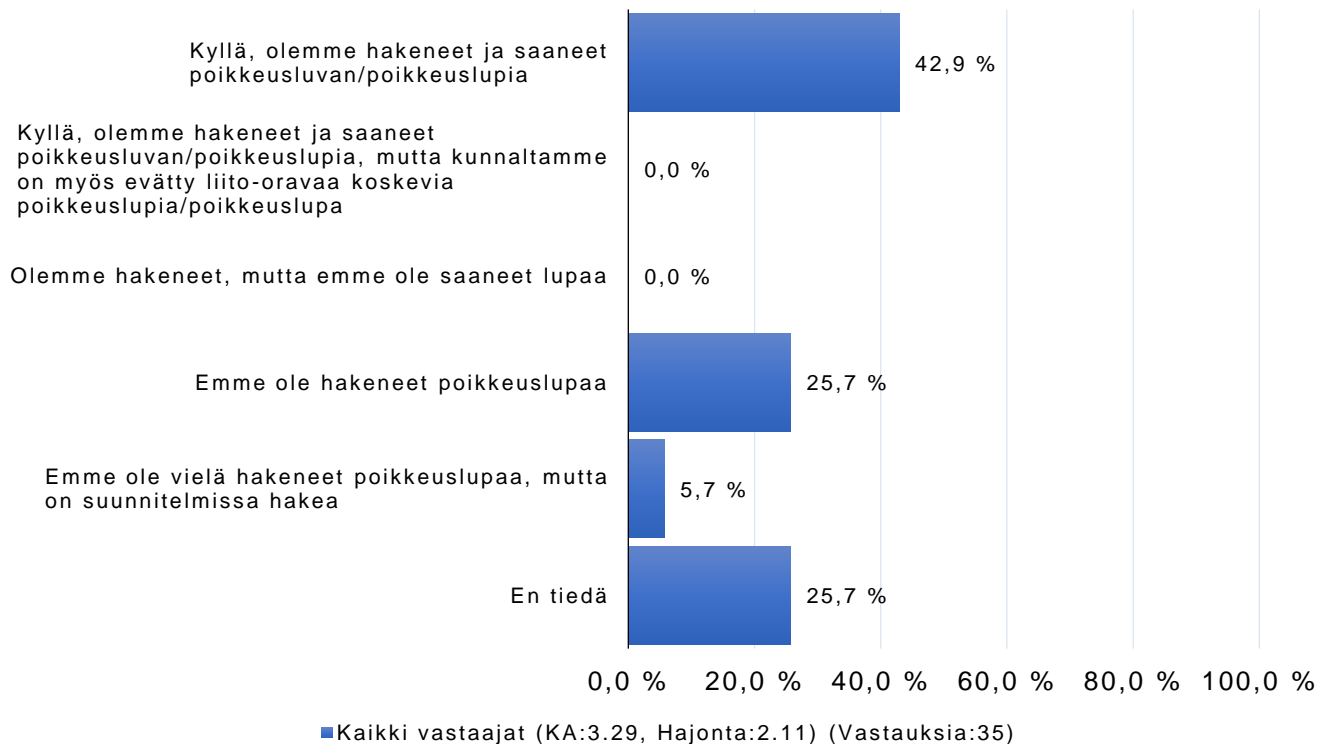

Eniten yhteistyötä ELY-keskuksen kanssa tehdään poikkeuslupamenettelyn (55 % vastaajista) ja havaintotietojen (52 % vastaajista) osalta. Yhteistyötä tapahtuu merkittävästi myös lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajauksen (42 %), suojelumääräysten laadinnan (36 %), vaikutustenarvioinnin (36 %) ja inventointitarpeen arvioinnin (30 %) osalta.

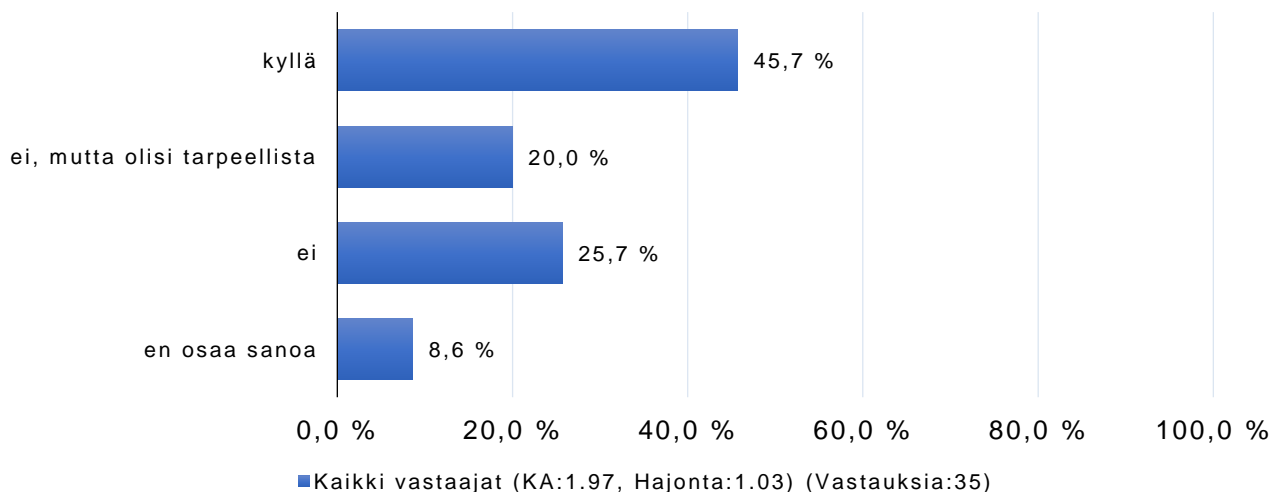
Tarkenna tähän, jos vastasit "Jo muu". Mikä?

- Normaali lausuntomenettely kaavan laatimisen yhteydessä.
- Yhteinen toimintamalli menossa kaupungin päättäviin elimiin kevään 2020 aikana. Mukana työssä ovat olleet ELY-keskus, kaupungin kaavoitus ja ympäristönsuojeluosasto. Myös asiantuntijoita, vertaiskaupunkeja ja ympäristönsuojeluyhdistyksiä on ollut mukana toimintamallin laadinnassa.
- Esimerkiksi infra-hankkeet, joissa jk/pp-väylä pitää rakentaa liito-oravan elinympäristön halki.
- Verkostotarkastelun laatiminen
- Kaupungin ympäristökeskus selvittää. Tilanteista neuvotellaan Ely-keskuksen kanssa.
- maisematyölupa-asioissa on konsultoitu ja joskus myös pyydetty lausuntoa ELYltä
- Kaupungin liito-oravan toimintamallin luominen.
- Lähinnä kyse on lausuntopyynnöistä asemakaavoihin, jolloin saadaan tarvittaessa palaute tehtyjen ratkaisujen riittävydestä sekä mahdollisesta asiasisällön tarkennuksesta.

29. Oletteko hakeneet/saaneet poikkeuslupaa liito-oravan suojelusta?

30. Oletteko tehneet naapurikuntien kanssa yhteistyötä liito-oravakysymysten kanssa?

31. Onko kunnassanne sattunut tilanteita, joissa on syntynyt liito-oravan suojelun kannalta haitallisia vaikutuksia? Kuinka syntyneeseen tilanteeseen on reagoitu? Entä kuinka vastaavan toistumisen voisi mielestäsi estää?

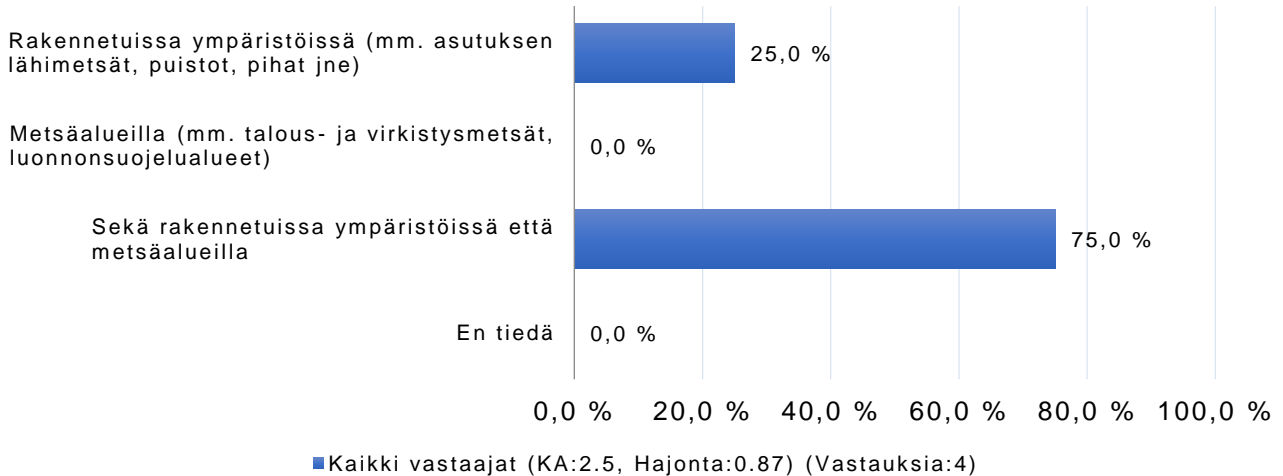
- Liito-oravan papanoita on jälkikäteen löytynyt metsänhoitotoimenpiteiden jälkeen hakkualueen läheisyydestä. Tilanteista on toistaiseksi selvitty keskusteluilla ELY:n ja Poliisin kanssa, eivätkä jätetyt tutkintapyyntö ole edenneet syyteharkintaan.
- Kulkuyhteyksiä on heikentynyt tai katkennut, koska ei ole ollut laajemman tason viherverkostosuunnittelua. Liian kapeiden kulkuyhteyksien tai ydinalueiden puita on kaatunut myrskyissä. Ratkaisu: viherverkostosuunnitelman laadinta ja noudattaminen, riittävän leveät puustoalueet.
- Liito-oravat haittaavat kaavoitusta, koska aiheuttavat rajoituksia maankäyttöön.
- Mielestäni liito-orava on voitu toistaiseksi huomioida niin hyvin, ettei haitallisia vaikutuksia liito-oravalle ole syntynyt.
- - Merkittäviä yleis- ja asemakaavasuunnittelun vuoksi tapahtuneita haitallisia ratkaisuja ei ole tehty. Joskus yksityisille maanomistajille on koitunut kohtuutonta haittaa liito-oravan suojelusta. Joskus on käynyt niin, että vanhan asemakaavan ollessa toteutusvaiheessa liito-oravien lisääntymis- tai levähdysalueen löytyminen on johtanut kaavamuutokseen tai uuden asemakaavan laadintaan.
- Elinympäristöä ja merkittävää kulkuyhteyttä oli rankasti harvennushakkaamalla heikennetty henkilövaihdoksista johtuvien tietokatkojen vuoksi. Sekä ympäristönsuojelu että metsätalospäällikkö reagoivat välittömästi ja tekivät maastokäynnin jossa tapahtunut dokumentoitiin. Ympäristönsuojelu kirjoitti elylle raportin havainnoista ja kertoi tapahtuneesta, ely teki kaupungille selvityspyyntö ja metsätalospäällikkö vastasi.
- Heti asemakaavan vahvistumisen jälkeen metsäiseltä tontilta oli tehty liito-oravahavaintoja ja alueen oli todettu olevan osa laajempaa elinympäristökokonaisuutta. Kaavaa oli lähdetty toteuttamaan ilman uusien tietojen huomioimista. Noin viidesosa todetusta elinympäristöstä hävisi. Tapaus on edelleen epäselvä. Toimintatapojen muutos ja lajitiedon avoimuus ehkäisisivät vastaavia tapauksia jatkossa.
- Liito-oravan suojelu voi kaavaratkaisussa johtaa kaavataloudellisesti ei niin onnistuneeseen lopputulokseen. Toisaalta liito-oravahavainnot verkottavat ja kytkevät viheralueita kaavaratkaisuissa toisiinsa.
- Papanoita on tiputeltu riviin kaavoitettavalle alueelle. Liito-oravan varjolla pyritty estämään kaavoitushankkeita.
- kunnallistekniikan toteutusvaiheessa on vahingossa pari kertaa kaadettu suojeltavaksi tarkoitettu puu vahingossa - asia on ilmoitettu ELYlle ja sovittu heidän kanssaan mahdollisista tarvittavista toimista
infokatkoksia ei pysty aina aukottomasti estämään - ketju kaavoitus-kunnallistekniikan sl -
toteutus välillä tiedonkulkua on pyritty eri tavoin parantamaan

- Toimijoiden runsaudesta johtuen tiedon kulussa on ollut ongelmia ja liito-oravametsää on kaadettu vahingossa. Kaupungin liito-oravan toimintamallin avulla pyritään jatkossa estämään näitä tilanteita.
- Ei vielä.
- Vuonna 2015 (?) kaadettiin vahingossa pesäpuu X:n alueella. Alueella tehtiin tämän jälkeen kartoitus. Yleensä ottaen liito-oravat lisääntyvät ja viihtyvät tällä hetkellä erittäin hyvin:) Tämä tosiasia on pysäyttänyt ja on viivyttyä useita kaavahankkeita. Poikkeamislupia on haettu ja tullaan hakemaan yhdyskuntarakenteen kannalta tärkeimmillä alueilla. Liito-oravien kartoittaminen tehdään nyt vuosittain ja liito-oravien yhteysverkoston suunnittelu on valmistumassa.
- Kulkuyhteyksiä on katkennut ja tulee katkeamaan edelleen jatkuvasti. Asemakaavan rajaukset tehdään niin tiukasti, että muodollisesti liito-oravan tulisi alueella säilyä, mutta käytännössä elinalueita on tyhjentynyt. Asemakaavassa ei huomioida ns. reunavaikutusta, jolloin puustoa joudutaan poistamaan myös säilytettäväksi tarkoitettulta viheralueelta puiden kuivumisen ja/tai kaatumisvaaran vuoksi.
- On. Tehty erilaisia selvityksiä ja toimenpide-ehdotuksia suotuisan suojelutason saavuttamiseksi, haitallisten vaikutusten kompensoimiseksi. Kyseessä oli puutteellisesta tiedonkulusta johtuneesta ongelmasta ja sitä on lähdetty kehittämään.
- On tapahtunut tilanteita, joissa on suojelun kannalta haitallisia vaikutuksia. Asiaan on reagoitu pyytämällä selvitystä ja antamalla selvityksiä ja neuvottelemalla ELY-keskuksen kanssa. Vahinkoja voisi estää maisematyöluvan määräyksillä, aloituskokouksilla ennen toimenpiteitä sekä liito-orava-alueiden selvällä merkinnällä maastoon ennen toimenpiteitä.
- Kaupunkimetsän hakkuun yhteydessä metsäkoneenkuljettaja ilmoitti liito-oravasta hakkuupaikalla. Puustoa oli ehditty karsia jo varsin reippaasti ja loput piti kaataa asuintalojen läheisyydestä suuren tuulenkaatoriskin vuoksi. Asiasta oltiin yhteydessä ELY-keskukseen. Liito-oravasta ei ollut lähialueelta tietoja. Tietoja täytyisikin päivittää säännöllisesti ja mieluusti myös tehdä seuranta tunnetuille liituralueille.

ELY-keskuksille suunnatun kyselyn tulokset

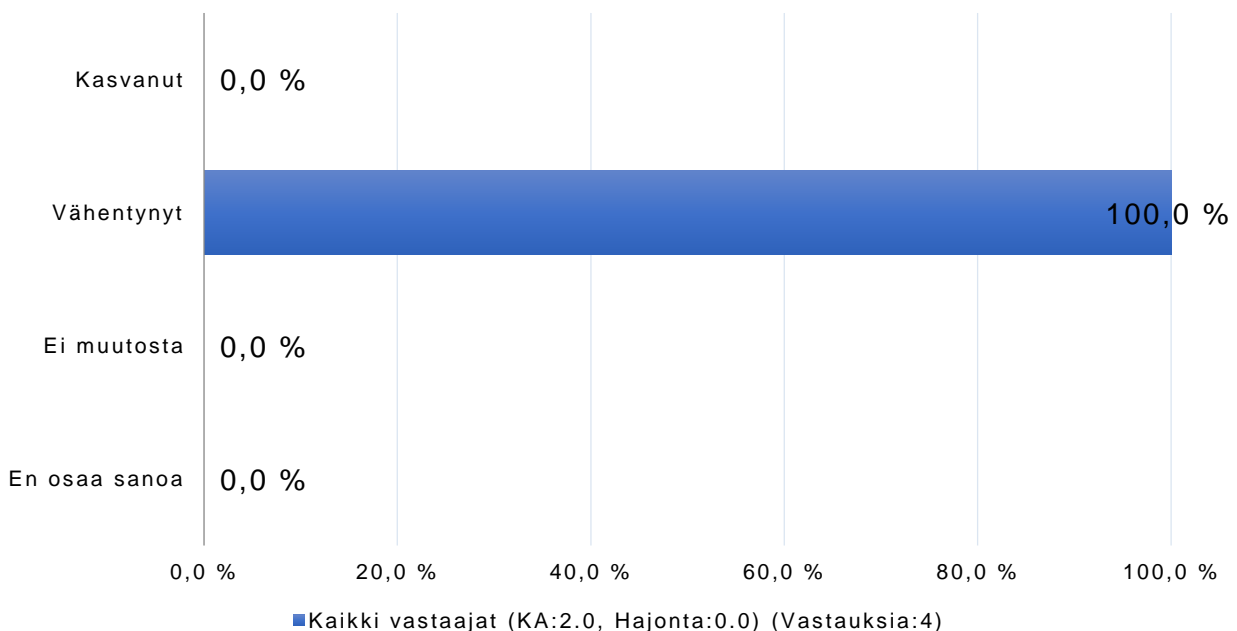
LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN

1. Toimialueellamme liito-oravaa esiintyy erityisesti

75 % vastaajista ilmoitti, että heidän toimialueellaan liito-oravaa esiintyy erityisesti sekä rakennetuissa ympäristöissä että metsäalueilla. 25 % vastaajista sanoi, että laji esiintyy erityisesti rakennetuissa ympäristöissä.

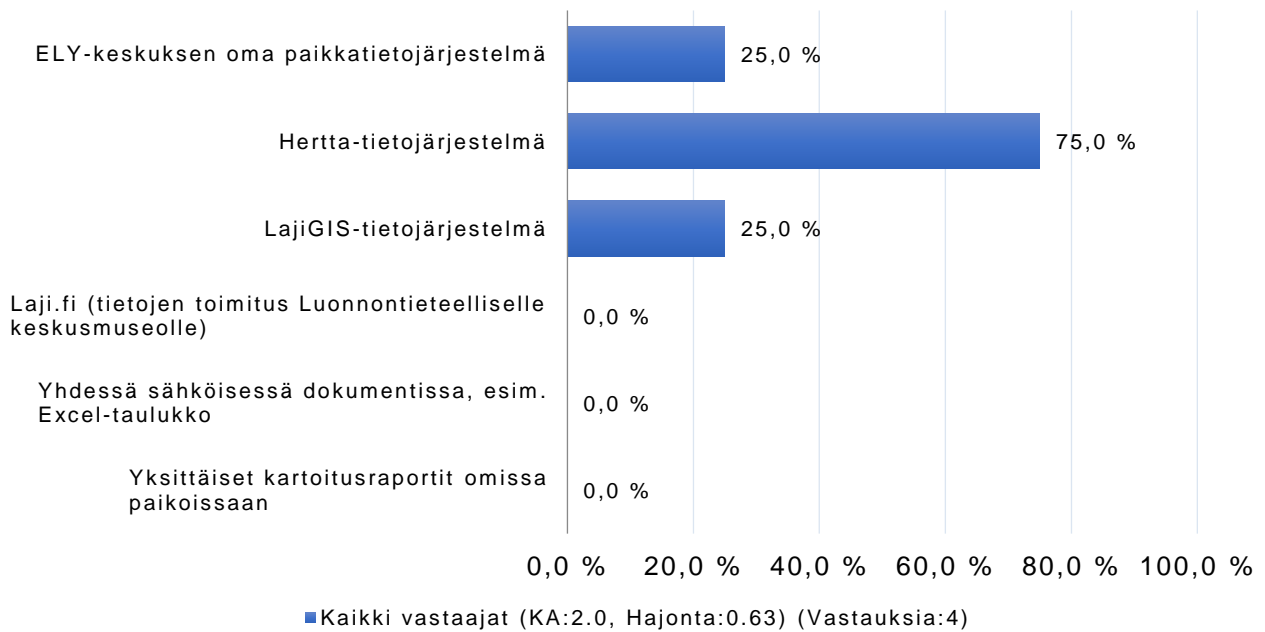
2. Liito-oravakanta on arvioni mukaan viimeisen 10 vuoden aikana toimialueellamme

Kaikkien vastaajien mielestä toimialueen liito-oravakanta on vähentynyt viimeisen 10 vuoden aikana.

LIITO-ORAVATIEDON HALLINTA

3. Mihin ELY-keskuksessa tallennatte teille toimitetut tai itse keräämännne liito-oravahavainnot? Voit valita useamman vaihtoehdon.

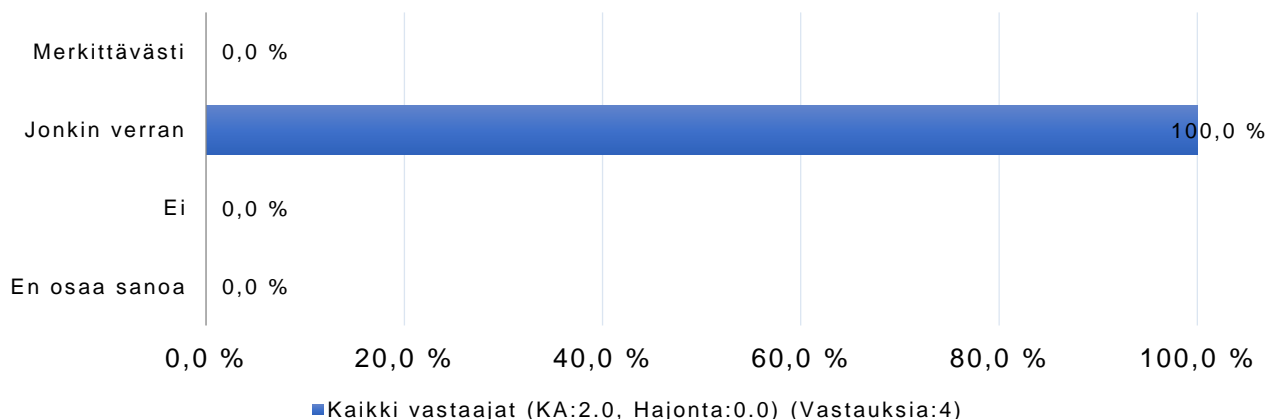

4. Toimittavatko toimialueenne kunnat teille liito-oravahavaintotietojaan?

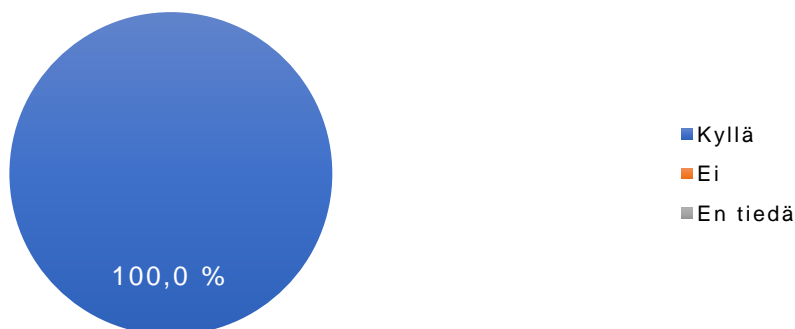
75 % vastaajista ilmoitti, että osa toimialueen kunnista toimittaa liito-oravahavaintotietoja. Neljäsnes vastaajista vastasi, että toimialueen kunnat eivät toimita heille havaintotietoja.

5. Vaihtelee ko toimialueellanne liito-oravaselvitysten sisältö kunnittain?

Kaikkien vastanneet arvioivat, että liito-oravaselvitysten sisältö vaihtelee kunnittain jonkin verran toimialueen sisällä.

6. Ohjeistatteko hankkeiden yhteydessä kuntia tai yksityisiä tahoja liito-oravakartoitusten tekemisessä?

Kaikki vastaajat olivat ohjeistaneet hankkeiden yhteydessä kuntia tai yksityisiä tahoja kartoitusten tekemisessä.

7. Minkälaisia ongelmakohtia olette havainneet toimialueenne kuntien liito-oravaselvityksissä?

- Joskus (nykyään harvemmin) väärään aikaan tehtyjä. Perustuu yhden vuoden tilanteeseen mikä ei anna luotettavaa kuvaa kaikista kohteista.
- osalla kaavoista selvitykset vanhentuneita, osa selvityksistä puutteellisia, tekijäjoukko monesti kirjavaa mikä vaikuttaa laatuun
- Ei katsota potentiaalisia kohteita liito-oravan elinympäristöiksi. Tämän suhteellisen lyhytikäisen lajin ekologiaan kuitenkin kuuluu, että reviirit tyhjenevät säännöllisesti ja

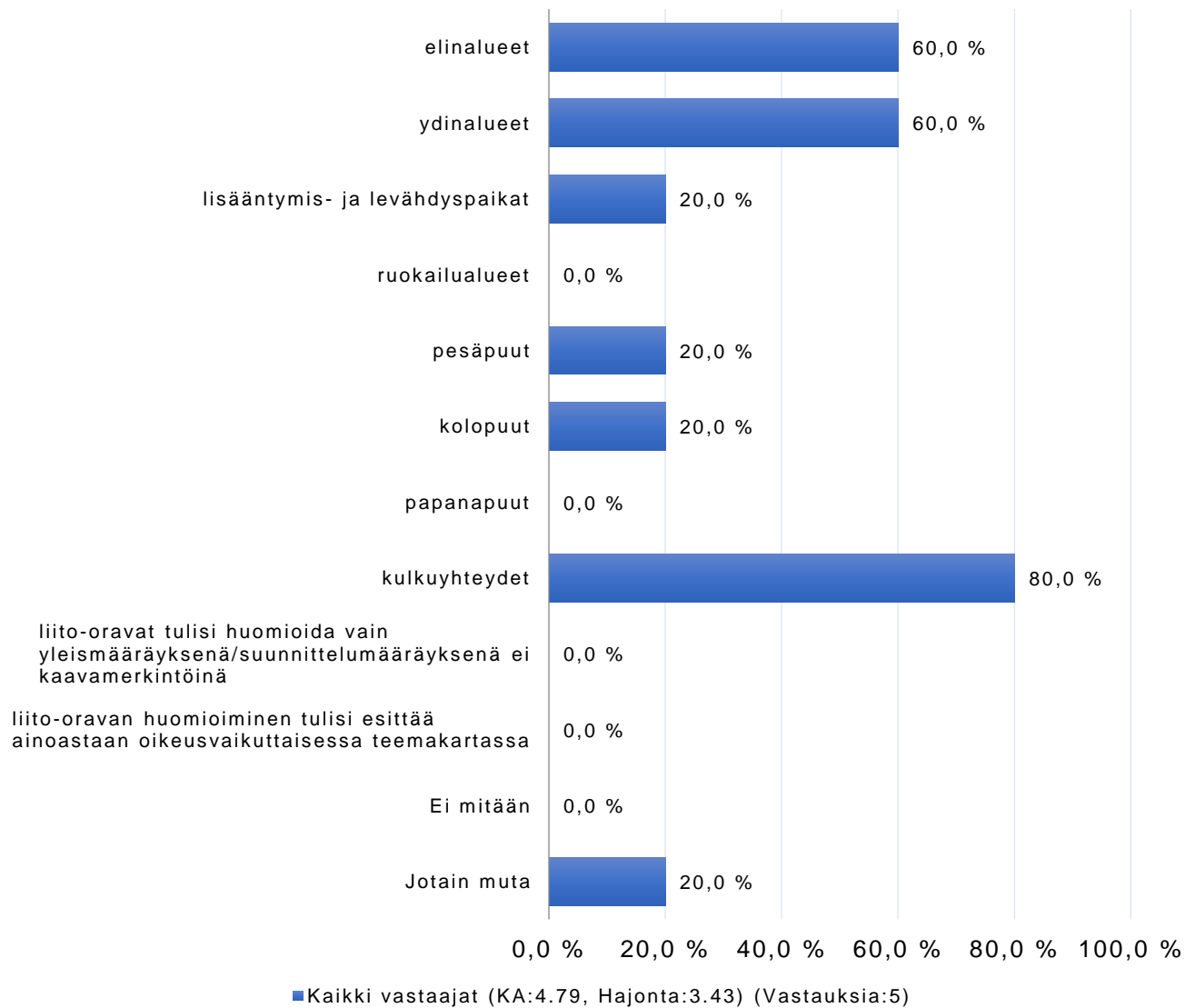
täyttyvät uudelleen vaeltelevista yksilöistä. On myös väärään ajankohtaan tehtyjä kartoituksia

- Koska laki suojaa suoraan vain lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, tulisi selvityksistä käydä ilmi nämä paikat.

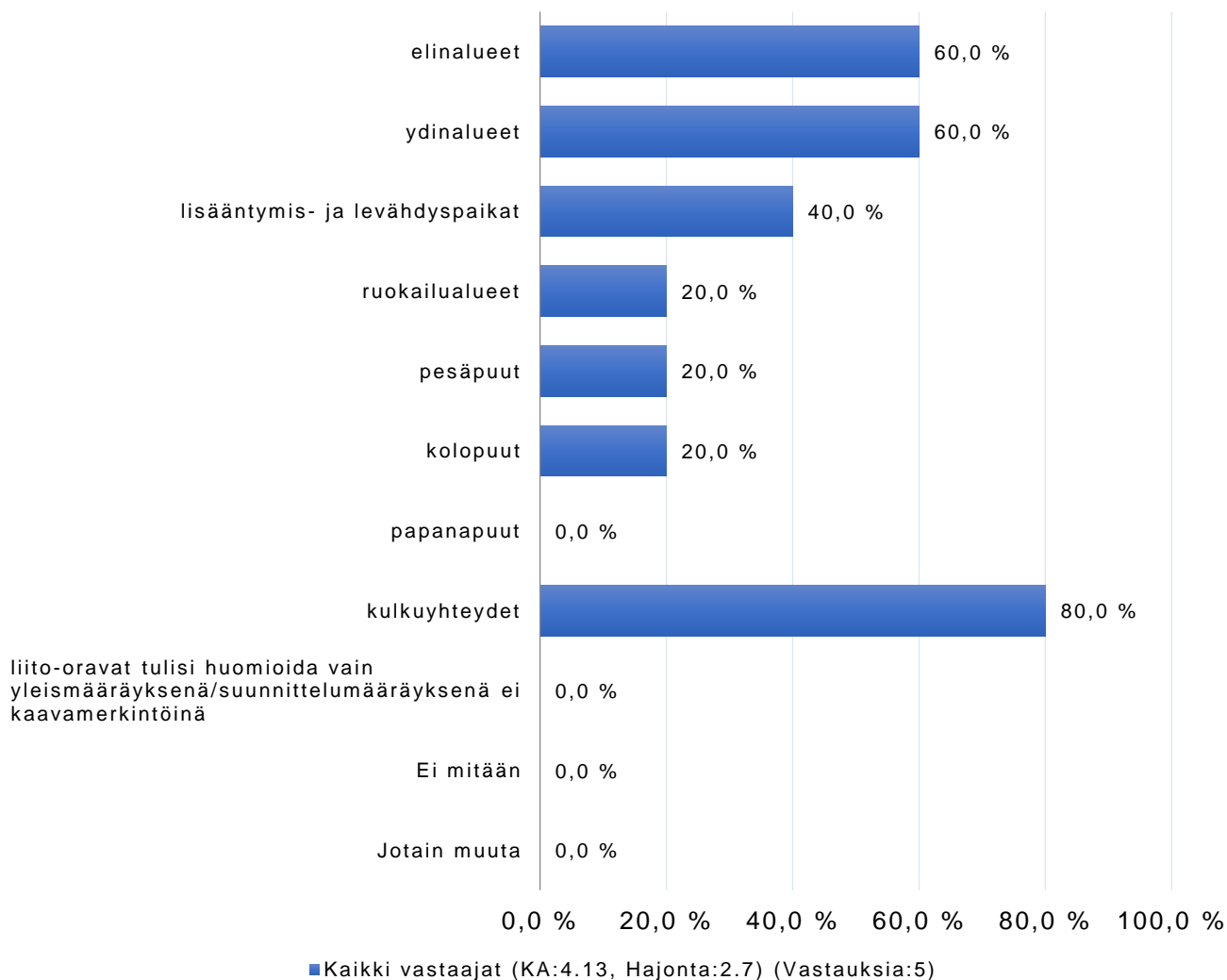
LIITO-ORAVA JA KAAVAMERKINNÄT

8. Mitkä liito-oravaa koskevat havainnot ja aluerajaukset olisi mielestäsi hyvä merkitä kaavoihin kaavamerkintöinä tai -määräyksinä?

Yleiskaavoihin olisi hyvä merkitä:

Asemakaavoihin olisi hyvä merkitä:

Jos vastasit edelliseen "jotain muuta", tarkenna tähän (Kaikki vastaajat)

- Pesä- ja kolopuut lienevät käytännössä potentiaalisesti sama asia, joten niitä tuskin on tarpeellista erotella toisistaan - esim. kun kaavamerkintöjä mietitään. Jos yksittäisiä puita ei asemakaavoituksella merkitä, on sitten ydin- ja elinpiiriä koskevassa määräyksessä huomioitava alueen kolopuiden säilyttäminen.

LIITO-ORAVA JA KAAVAMERKINNÄT

9. Alla on kuva liito-oravakartoituksen tuloksista. Mitä liito-oravan huomioimiseen liittyviä kaavamerkintöjä käyttäisit, mikäli alueelle laadittaisiin yleis- ja asemakaava? Pohdi vaihtoehtoja alla esitetyn liito-oravahavaintokartan pohjalta

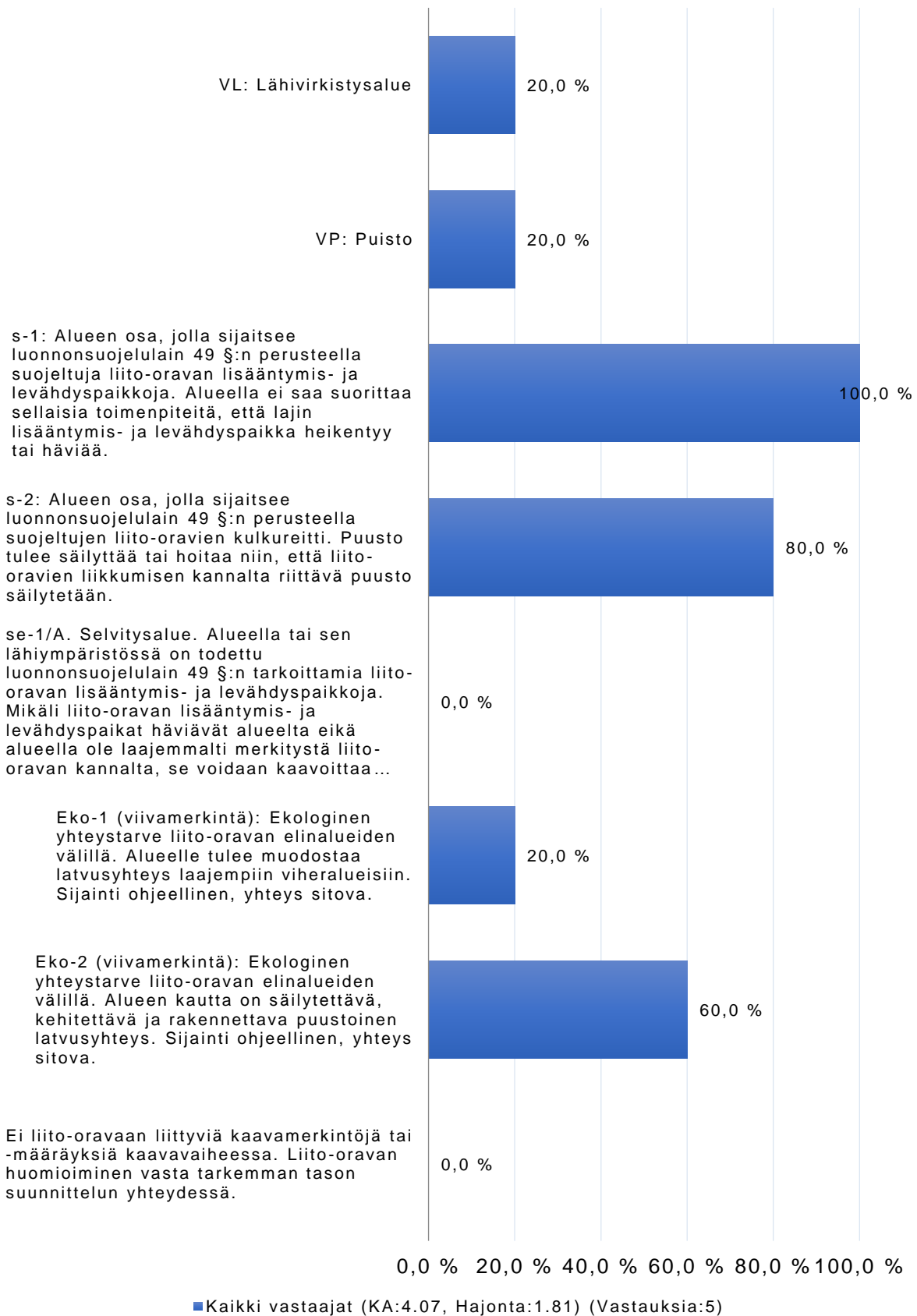

Yleiskaavassa käyttäisin seuraavia kaavamerkintöjä

80 % vastaajista valitsi inventointitietoa tukevaksi kaavamerkinnäksi kulkuyhteystarpeen osoittavan nuolimerkinnän. 60 % vastaajista osoittaisi alueelle luo-1 merkinnän osoittamaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. 60 % vastaajista osoittaisi sen sijaan luo-2 suojelumerkinnän, joka antaa yksityiskohtaista suunnittelua koskevan suunnittelumääräyksen. Muut vastausvaihtoehdot nähtiin vähemmän tärkeiksi (20 % tai vähemmän).

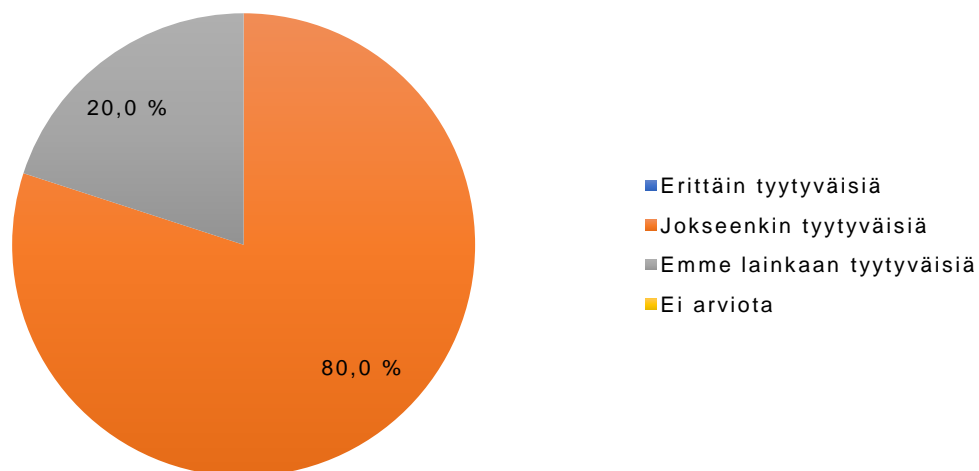
Asemakaavassa käyttäisin seuraavia kaavamerkintöjä

10. Millaiset kaavamerkinnot koette viranomaisnäkökulmasta haasteellisiksi? Kerro esim. kaavamerkintä ja sen aiheuttama haaste

- kaavamerkintä joka viittaa vain ls-lain pykälään eikä anna tarkempaa ohjeistusta mitä se tarkoittaa, kulkuyhteysmerkintä jossa ei tuotu esille, että pitää säilyttää puustoisena ja riittävän leveänä, pelkkä maininta että on liito-oravan elinympäristö jne
- Pelkkä lähivirkistys- tai puistoalue (V / VL / VP). Riippuen kaupungin virkamiehestä, saatetaan lähivirkistysaluetakin hoitaa puistomaisena ja puustoa saatetaan poistaa runsaasti liito-oravasta välittämättä.
- Kaavamääräyksen yleisluontoiset toteamukset alueella esiintyvistä LSL xx§:n mukaisesta lajista, joka on otettava huomioon alueen rakentamisessa tai rakentamisen suunnittelussa. Nämä jäävät liian epämääräisiksi, eikä rakentamisesta vastaavilla (ei LSL alan ihmisillä) ole mitenkään mahdollisuutta tai kykyä arvioida rakennuslupamenettelyssä lajin huomioimistoimien riittävyttä tai rakentamisen tulevia vaikutuksia.

11. Kuinka tyytyväisiä viranomaisina olette toimialueenne kuntien liito-oravan suojeluratkaisuihin?

80 % vastaajista oli jokseenkin tyytyväisiä toimialueensa kuntien liito-oravan suojeluratkaisuihin. Sen sijaan 20 % vastaajista ei ollut lainkaan tyytyväisiä kuntien suojeluratkaisuihin.

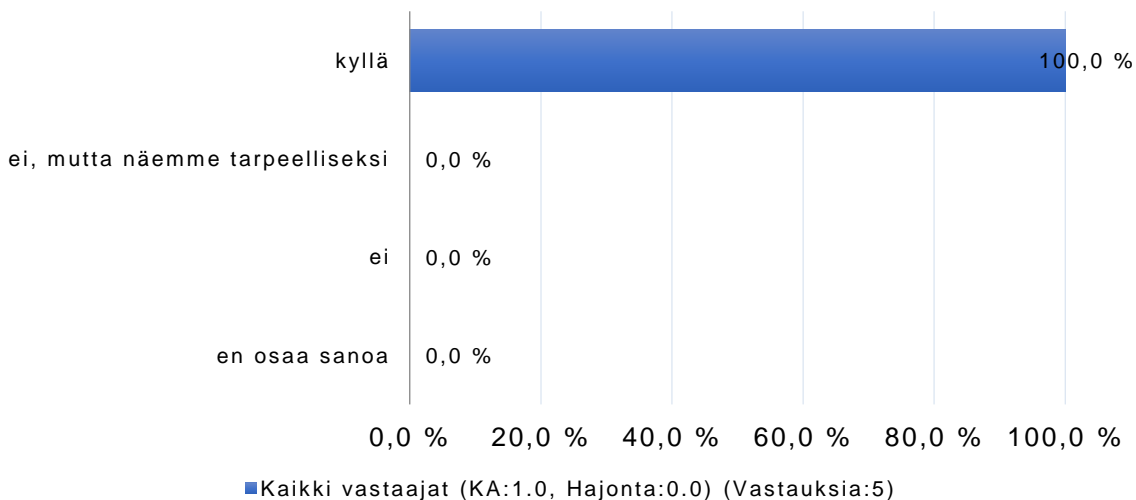
LIITO-ORAVAN SUOJELUSTA POIKKEAMINEN

12. Onko ELY-keskuksessanne annettu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämistä koskevia poikkeuslupia?

Kaikkien vastaajien ELY-keskuksissa oli annettu poikkeuslupapäätöksiä.

13. Oletteko edellyttäneet liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämistä koskevissa poikkeusluvuissa haittojen kompensoimista?

Kaikki vastaajat olivat edellyttäneet poikkeusluvuissa haittojen kompensoimista.

14. Jos vastasit edelliseen kyllä tai näet haittojen kompensointitarpeelliseksi, niin millaisia kompensointitoimia olette edellyttäneet tai millaisia toimia tulisi mielestäsi edellyttää?

- liikennehankkeissa, edellytetty pöntötystä yksittäisten pesäpuiden kaatamisen yhteydessä. edellytetty puiden istutuksia kulkuyhteyksien turvaamiseksi
- Lupamääräyksiin on sisällytetty kompensointitoimia, kun hakija on niitä esittänyt. Kompensointi on tärkeää, kun poikkeusluvalla merkittävä vaikutus liito-oravaan paikallisesti/alueellisesti. On edellytetty pöntötyksiä, elinympäristöjen säilyttämistä kaavalla jollain muulla alueella, kulkuyhteyksien turvaamista jossain toisessa kohdassa, kulkuyhteyksien vahvistamista jossain muussa kohdassa.
- Kulkuyhteyksien turvaaminen ohitustien yli.

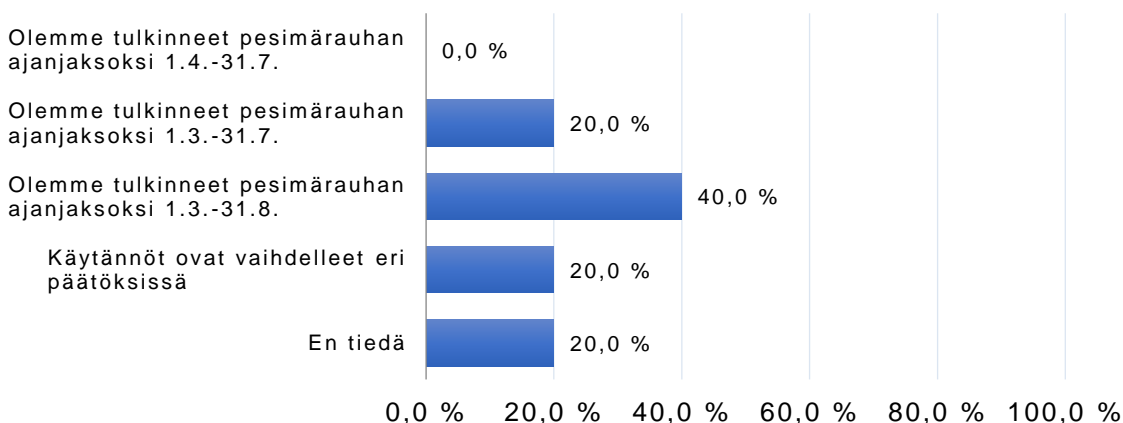

- Nämä kompensointitoimet ovat yleensä paperille kirjoitettuja kauniita tavoitteita, joiden realisoitumisesta ei ole mitään varmuutta. Valvonta sen osalta puuttuu - vaikka se teoriassa on kunnan lupaviranomaisella - ei valvonta käytännössä kuitenkaan toteudu. Siksi tarvitaan ELY -keskusten roolia valvonnassa - eli pitäisi palauttaa ELYlle kuuluviksi tehtäviksi - viranomaisvalvonta!
- Kolopuiden poistoa on kompensoitu pöntöillä

15. Millaisia haasteita näet kuntien liito-oravan suojeluun liittyvissä poikkeamisluvissa?

- Poikkeusluvan edellytykset täytyvät harvoin. Yleensä on muu tyydyttävä ratkaisu, joka kuitenkin heikentää pidemmällä aikavälillä, tai yhdessä muiden suunnitelmien kanssa yhteyksien heikentymisen myötä.
- Poikkeamislupia haetaan alueille joiden toteuttamiseen on olemassa muita vaihtoehtoja, silloin ei ole mahdollista myöntää lupia. Tätä kunnilla joskus vaikea ymmärtää.
- Poikkeamisluvan pakottava tarve ylittyy harvoin esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä. Esimerkiksi kaavoihin merkityn koulun tms. paikka voidaan todennäköisesti ohjata myös muualle.
- Elinkeinoelämä jyrää luonnonsuojellisia tavoitteita. Poliittinen paine on liian kovaa.
- Ovat erittäin valitusherkkiä ja prosessit ovat pitkiä.

16. Kuinka olette poikkeusluvista määritelleet liito-oravan ns. pesimärauhan ajan eli ajanjakson, jolloin ei tulisi tehdä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa häiritseviä toimenpiteitä?

■ Kaikki vastaajat (KA:3.4, Hajonta:1.02) (Vastauksia:5)

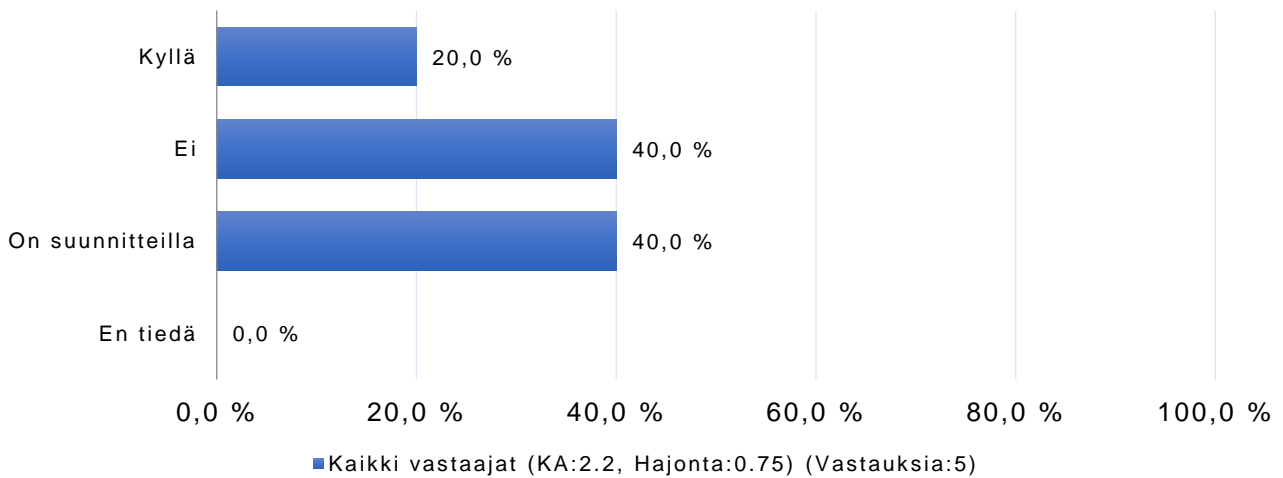
Poikkeusluvista määritellyn pesimärauhan ajanjaksossa oli vaihtelua. Yleisimmin pesimärauha oli määritetty 1.3.-31.8. väliseksi ajanjaksoksi (40 % vastaajista). Poikkeusluvista oli käytetty myös ajanjaksoa 1.3.-31.7. (20 % vastaajista). Muilla vastaajilla oli joko vaihtelevia käytänteitä tai he eivät tieneet käytettyä ajanjaksoa.

17. Mihin tietoon/tietoihin olette perustaneet määritelmän pesimärauhan kestosta? Esimerkiksi liito-oravatutkimus (mainitse kenen), alueella tehdyt havainnot liito-oravan pesäpoikasista tai muu varmistettu havainto liito-oravan pesinnästä)

- mm. Hanski ym.
- Päätöksissä maininta, että toimenpiteet pesäpoikasajan ulkopuolella
- Hanskin selvitykset ja paikalliset havainnot

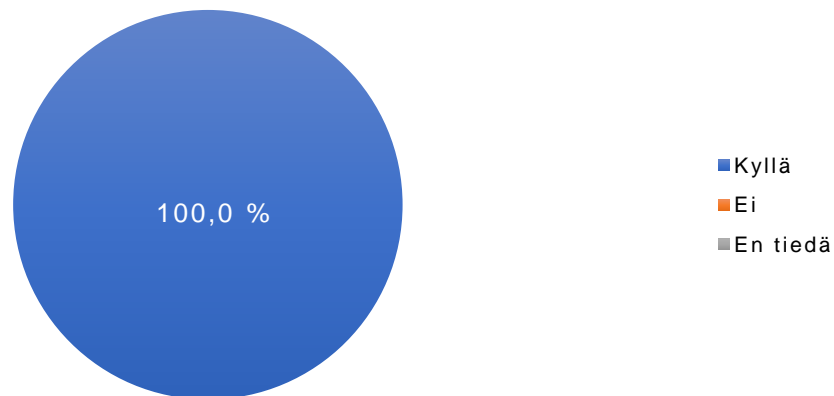
LIITO-ORAVAAN LIITTYVÄT KUNTIEN TOIMINTAMALLIT

18. Oletteko sopineet toimialueenne kuntien kanssa käytänteistä liito-oravan huomioimiseksi maankäytössä?

20 % vastaajista on sopinut toimialueen kuntien käytänteistä liito-oravan huomioimiseksi maankäytössä. Sen sijaan 80 % vastaajista ei ollut (40 %) tai oli vasta suunnitellut (40 %) sopimista.

18.1 Jos vastasit edelliseen kysymykseen ei, koetko että kuntien kanssa olisi tarpeen laatia yhteinen toimintamalli kuinka liito-oravakysymykset käsitellään?

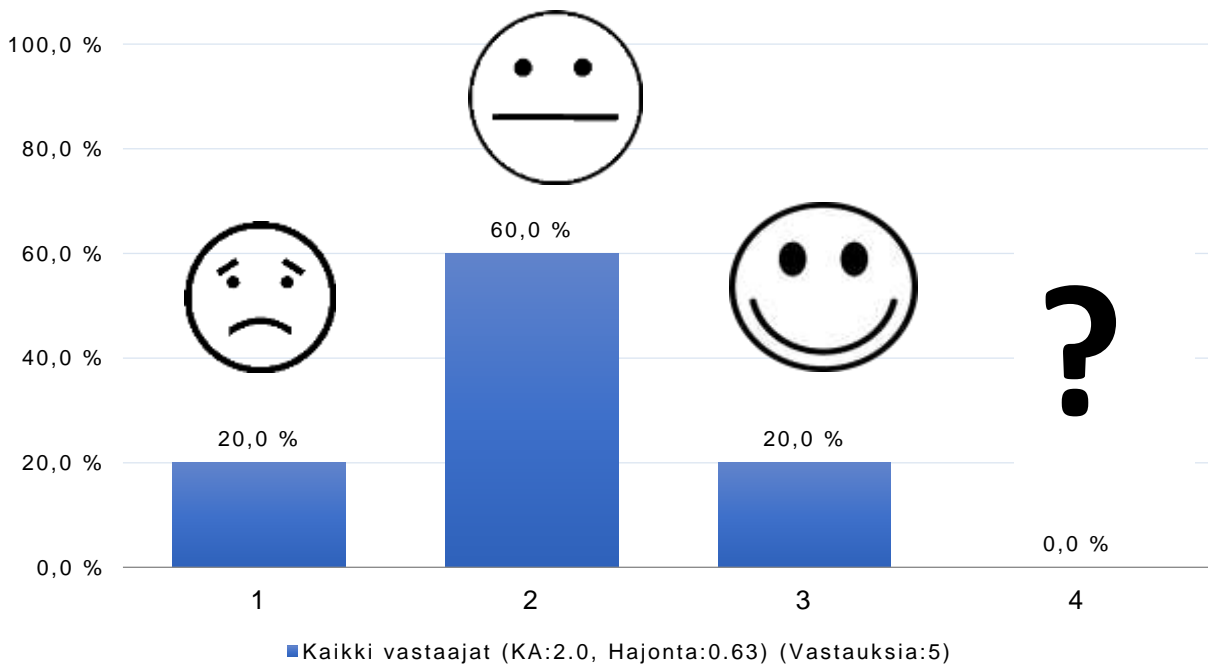

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että kuntien kanssa olisi tarpeen laatia yhteinen toimintamalli.

19. Onko toimialueenne kunnissa sattunut tilanteita, joissa on syntynyt liito-oravan suojelun kannalta haitallisia vaikutuksia? Kuinka vastaavan toistumisen voisi mielestäsi estää?

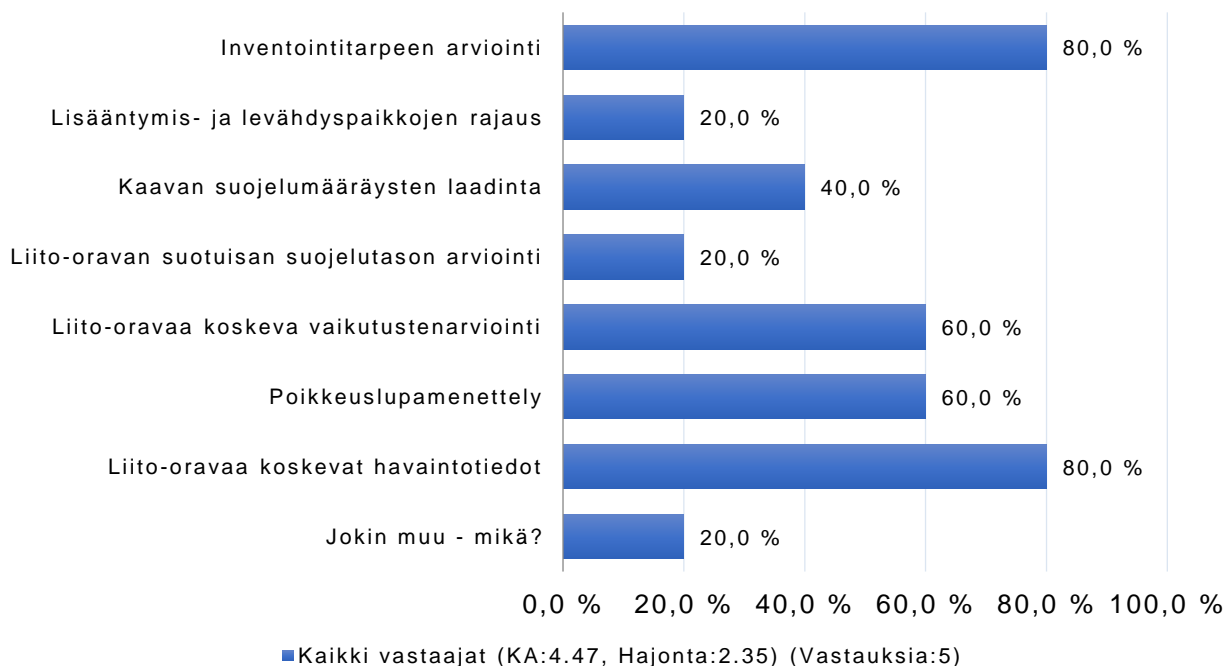
- On tilanteita, joissa on liito-orava-alueita hävitetty ja tulleet esille vanhentumisen jälkeen. Jotta vastaava ei toistuisi, pitäisi asiaan pystyä puuttumaan tuoreeltaan. ELYllä ei ole mahdollisuuksia valvontaan.
- On aikaisemmin. Tällöin kyse suurelta osin välinpitämättömyydestä. Osittain samaa on aistittavissa myös nykyään tiettyjen kuntien osalta.
- Rakentamista ennakoivat maaston raivaukset "metsänhoitotoimenpiteiden" nimissä. Alueellinen metsäkeskus ei kykene riittävästi valvomaan toimia ja niiden seurauksia. "Vahinkoja" tapahtuu - vaikka ovat joskus aivan tietoisia vahinkoja toimijoiden puolesta.
- ei varsinaisesti ja ongelmia pyritään estämään riittävällä tiedon välityksellä ja yhteydenpidolla

20. Kuinka viranomaisyhteistyö liito-oravaa koskevissa kysymyksissä toimii kuntien kanssa?

Kuntien kanssa tehtävän viranomaistyön toimivuutta arvioi 60 % vastaajista neutraaliksi. Positiivisen arvion toimivuudelle antoi 20 % vastaajista, mikä oli sama osuus kuin negatiivisen arvion antajilla.

21. Minkälaisissa liito-orava-asioissa toimitte yhteistyössä kuntien kanssa? Voit valita useamman vaihtoehdon

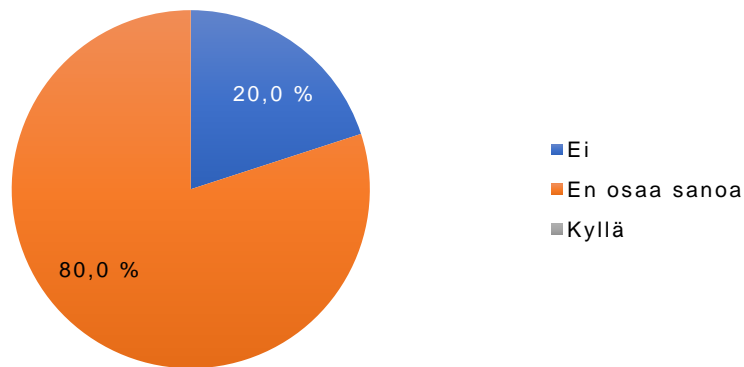

Yhteistyötä kuntien kanssa tehdään eniten inventointitarpeen arvioinnin ja liito-oravaa koskevien havaintotietojen osalta (80 % vastaajista). Seuraavaksi eniten yhteistyötä tapahtuu lajia koskevan vaikutustenarvioinnin ja poikkeuslupamenettelyn asioissa (60 % vastaajista). Muiden vaihtoehtojen osalta alle puolet vastaajista ilmoitti tekevänsä näissä asioissa yhteistyötä.

21.1. Jos vastasit edelliseen kysymykseen "jokin muu", tarkenna tähän mikä.

- Lausunnot ja neuvonta tarpeen mukaan.

22. Onko ympäristöministeriön ohjeistus liito-oravien huomioimisesta kaavoituksessa riittävää?

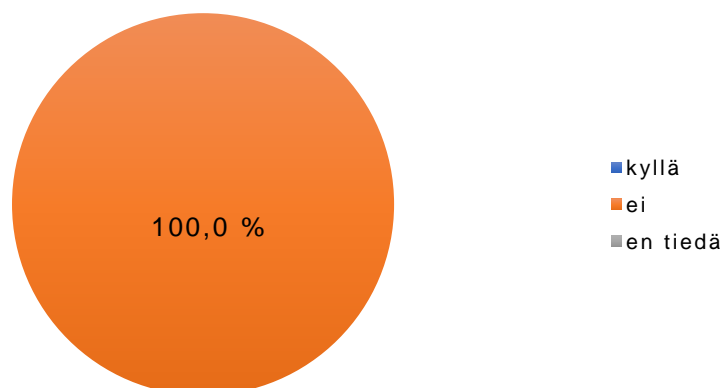

80% vastaajista ei osannut sanoa, onko ympäristöministeriön ohjeistus riittävää. 20 % vastaajista arvioi, että ohjeistus ei ole riittävää.

23. Mikä liito-oravaa koskevassa kuntayhteistyössä tai ympäristöministeriön ohjauksessa on hyvää tai mitä yhteistyökäytännöissä voisi parantaa?

- Sanottakoon näin, että ohjeistuksen jalkautus käytäntöön ontuu. Tämä pätee laajemminkin muihin luontoarvoihin, joskin liito-oravan siivellä saadaan teoriassa turvattua myös muita luontoarvoja.
- YM:n kirje on varsin yleispiirteinen ja vaatii useimmiten tapauskohtaista tulkintaa. Se on kuitenkin hyvä pohja keskustelulle.

24. Käytössämme on riittävästi resursseja hoitaa hyväksi katsomaamme viranomaisyhteistyötä

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että heidän käytössään ei ole riittävästi resursseja hoitaa hyväksi katsomaansa viranomaisyhteistyötä.